

**MALMÖ
UNIVERSITET**

FAKULTETEN FÖR HÄLSA
OCH SAMHÄLLE

SOCIONOMSTUDENTERS FÖRBEREDELSE INFÖR YRKESLIVET

EN KVALITATIV STUDIE OM NYEXAMINERADE
SOCIONOMERS UPPLEVELSE AV HUR
UTBILDNINGEN VID MALMÖ UNIVERSITET
FÖRBERETT DEM INFÖR YRKESLIVET.

SANDRA GUSTAFSSON
LINDA JÖNSSON

SOCIONOMSTUDENTERS FÖRBEREDELSE INFÖR YRKESLIVET

EN KVALITATIV STUDIE OM NYEXAMINERADE
SOCIONOMERS UPPLEVELSE AV HUR
UTBILDNINGEN VID MALMÖ UNIVERSITET
FÖRBERETT DEM INFÖR YRKESLIVET

SANDRA GUSTAFSSON
LINDA JÖNSSON

Gustafsson, S & Jönsson, L. Socionomstudenters förberedelse inför yrkeslivet. En kvalitativ studie om nyexaminerade socionomers upplevelse av hur utbildningen vid Malmö Universitet förberett dem inför yrkeslivet. *Examensarbete i socialt arbete 15 högskolepoäng*. Malmö universitet: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för socialt arbete, 2019.

Detta examensarbete undersöker hur nyexaminerade socionomer upplever att utbildningen förberett dem inför yrkeslivet efter examen från Malmö universitet. I studien undersöks också hur socionomerna resonerar kring utbildningens innehåll samt utformning. Studiens resultat visar tydligt att nyexaminerade socionomer vid Malmö universitet inte känner sig redo för sin professionella roll i yrkeslivet. Studien visar att en av de främsta kunskaperna socionomerna upplever sig sakna är samtalsmetodik och även är något som enligt resultatet behöver förändras samt förbättras i utbildningen. Studien visar även att socionomerna önskar en tydligare koppling mellan de teoretiska delarna av utbildningen och den praktiska verkligheten. Socionomernas upplevelse är att mer tid i utbildningen behöver innefatta praktiskt lärande, då det teoretiska upplevs ta allt för stor plats av studierna.

Nyckelord: förberedelse, kunskap, learning by doing, Malmö universitet, socionom, socionomutbildning, student

SOCIAL WORK STUDENTS PREPARATION FOR PROFESSIONAL LIFE

A QUALITATIVE STUDY REGARDING HOW NEWLY EXAMINED STUDENTS EXPERIENCE THAT EDUCATION AT MALMÖ UNIVERSITY PREPARE THEM FOR SOCIAL WORK

SANDRA GUSTAFSSON
LINDA JÖNSSON

Gustafsson, S & Jönsson, L. Social work students preparation for professional life. A qualitative study regarding how newly examined students experience that education at Malmö University prepare them for social work. *Degree project in social work 15 credits*. Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of health and society. 2019.

This study examines the experience of newly examined social workers at Malmö University. In particular, it examines to what extent their education has prepared them for the work that awaits them after graduating and their opinion of the educational content. The results of this study clearly demonstrate that students, when graduating from Malmö University, do not feel prepared to address people in the role of a professional social worker. It shows that one of the most important skills this group experience to be lacking is how to conduct a professional conversation with people in need, and that they would like the education to better prepare them in methods of communication. Moreover, the study shows that the newly examined social workers would like the theoretical content of the education to better linked with the practical reality. On this topic, their experience is that theory comprises too much of the educational content, and that more time should be dedicated to practical learning.

Keywords: knowledge, learning by doing, Malmö university, preparation, social worker, social work education, student

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6
1.1 Problematisering	6
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
1.4 Utbildningens värde för socialt arbete	7
2. BAKGRUND	8
2.1 Socionomprogrammet	8
2.1.1 Generalistutbildning	9
2.1.2 Examensmål	10
2.2 Tidigare forskning	11
2.2.1 Att omsätta teori i praktik	11
2.2.2 Utbildningens förberedelse inför arbetslivet	12
3. TEORETISKT RAMVERK	14
3.1 Teoretisk och praktisk kunskap	14
3.2 John Dewey och “learning by doing”	15
4. METOD	16
4.1 Metodologisk ansats	17
4.2 Intervjuguiden	17
4.3 Urval	17
4.4 Avgränsningar	18
4.5 Tillvägagångssätt	18
4.6 Förförståelse	19
4.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	20
4.8 Forskningsetiska överväganden	21
4.9 Forskarrollen	22
5. RESULTAT OCH ANALYS	22
5.1. En generell utbildning	23
5.2 Socionomutbildningens utformning	24
5.2.1 Värdefulla kurser	24
5.2.2 Undervisningsformer	25
5.3 Teori och praktik	27
5.4 Socionomutbildningens praktikförlagda termin	29
5.5 Den tydliga bristen på samtalsmetodik	31

5.6 Learning by doing.....	33
5.7 Förberedelse inför arbetslivet	34
6. DISKUSSION	36
6.1 Metoddiskussion.....	36
6.2 Resultatdiskussion	38
7. SLUTSATS	40
7.1 Förslag till fortsatt forskning	42
REFERENSER.....	43
BILAGOR	45
Bilaga 1, Informationsbrev	45
Bilaga 2, Intervjuguide	46

1. INLEDNING

Ofta känner socionomer att det är en svaghet att kunna lite om mycket, samtidigt är det precis vad en generalistutbildning innebär (Akademikerförbundet SSR 2015).

Socionomprogrammet finns vid flera orter i Sverige och är en 3,5 årig yrkesförberedande utbildning på högskolenivå vilken leder till en socionomexamen. Som socionom kommer du i yrkeslivet i kontakt med människor vilka din uppgift är att stödja och hjälpa för att åstadkomma någon slags förändring. Ett vanligt arbete som socionom är socialsekreterare inom kommunen, socionomer kan även arbeta som kuratorer eller biståndshandläggare (Saco 2019). Socionomprogrammet vid Malmö universitet ska förbereda studenter för socialt förändringsarbete på individ-, grupp- samt samhällsnivå inom sociala verksamheter. I lärandemålen beskrivs hur utbildningen ska utveckla studenternas förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar samt hur studenter ska kunna urskilja, formulera samt lösa problem (Malmö universitet 2019).

Socionomprogrammet är en av Sveriges mest populära utbildningar enligt muntlig uppgift från Institutionen för Hälsa och samhälle, och är även den mest sökta utbildningen bland alla program vid Malmö universitet. Trots detta är arbetsgivare och yrkesverksamma socionomer osäkra på vad som är specifikt med socionomutbildningen. Utbildningen är bred samt generell och förbereder studenter inför att kunna jobba inom olika sektorer med alla typer av sociala problem. Det finns ingen utbildning som går att jämföra med socionomprogrammet eftersom det är endast denna utbildning som innefattar kurser inom socialt arbete, juridik, statsvetenskap, psykologi samt fältförlagd utbildning. Ett problem är att de som studerar vid samt har examinerat från socionomprogrammet inte får med sig en yrkesidentitet så som studenter vid andra populära program som jurist- eller psykologprogrammet. Nyexaminerade socionomer känner ofta en osäkerhet inför vad de faktiskt kan och det finns ett uttalat problem avseende att chefer inom bland annat hälso- och sjukvården, skolan samt kriminalvården inte vet vad en socionoms kunskaper innefattar. Ett ännu större problem är att socionomstudenter inte heller vet vad som är specifikt i deras egna kunskaper (Akademikerförbundet SSR 2015).

1.1 Problematisering

Pia Thams forskning avseende hur väl förberedda nya socionomer är för arbetslivet diskuteras i en artikel skriven av Pavlica (2019). I artikeln beskrivs hur Thams forskning visat att det är stora skillnader i hur övergången mellan studier och arbete upplevs bland nyexaminerade socionomstudenter. I socionomprogrammet ingår en bestämd del av praktiskt förlagd utbildning, där studenten får delta och göra praktik på en arbetsplats. I Malmö omfattas denna av termin fem där studenterna har 20 veckor av verksamhetsförlagd utbildning (Malmö universitet 2019). Ett exempel som lyfts i artikeln är hur de socionomer som haft sin praktikperiod inom socialtjänsten och sedan börjat arbeta där upplevde sin arbetssituation som lättare än de som påbörjar anställning inom socialtjänsten men haft sin praktikperiod vid annan arbetsplats. Utbildningen beskrivs generellt som bra på en mängd olika sätt, dock beskrivs den som väldigt teoretisk och Tham menar att de praktiska inslagen i utbildningen behöver förstärkas. I sin kvalitativa del av studien ställde Tham frågan vad de nya socionomerna upplevde sig osäkra på och det svar Tham fick från flera av sina informanter var att de inte vet hur de ska bemöta samt ha samtal med personer som mår dåligt eller befinner sig i kris. Det framgick tydligt att samtalsmetodik efterlystes av många av informanterna (Pavlica 2019). Samtalsmetodik är en delkurs i socionomprogrammets utbildning som ges i termin fyra och avser träning inom samtal (Malmö universitet 2019).

I artikeln skriver Pavlica (2019) hur Tham föreslår en motsvarighet till den AT-tjänstgöring som läkare har för socionomer och hon menar att det mellan utbildning och yrkesliv finns ett behov av någon slags träning i yrket under vägledning.

I en artikel skriven av Hammar (2016) beskriver Anders Bruhn sina tankar kring den studie han avser att göra. Bruhn är ämnesansvarig professor vid socionomprogrammet på Örebro universitet och beskriver hur utbildningen är grundad på teori och praktik. Bruhn menar dock att det kan vara stor skillnad mellan socionomutbildningen och det yrkesliv som sedan väntar. För att studenter ska kunna förberedas bättre finns en tanke om att det behövs mer kunskap om övergången mellan studier och yrkesliv. Bruhn lyfter att en lösning skulle kunna vara att förbereda studenterna bättre på vad som väntar dem vid universitetens socionomprogram. Han menar att programmet är generellt och resonerar kring att en specialistutbildning bör kunna byggas på för att utbilda för en enskild roll som till exempel socialsekreterarrollen. Ett annat förslag Bruhn tar fram är att praktikperioder kan anpassas mer så att den student som tänker sig att arbeta inom socialtjänsten får en väl strukturerad praktikperiod inom detta yrke. Bruhn beskriver även att allt fler kommuner arrangerar särskilda introduktionsprogram för nytexaminerade socialsekreterare.

I ovan beskrivna artiklar samt studier problematiseras kort hur socionomprogrammet och dess generella utformning inte anses förbereda socionomer inför det yrkesliv som väntar. Att programmet är en generalistutbildning innebär att studenterna får lära sig lite om mycket, vilket även är det som socionomer ofta uttrycker en osäkerhet över (Akademikerförbundet SSR 2015). Utifrån de studier och de artiklar vi berört under inledningen till denna uppsats anser vi att frågan är relevant att studera vidare. Vi har som studenter vid socionomprogrammet även stött på osäkerhet bland andra studenter på utbildningen inför hur de ska hantera att vara ny socionom i arbetslivet. Vi har även tagit del av frustration avseende att viktiga delar som det sociala arbetet i praktiken innebär är bristande under utbildningen. Vi är därför nyfikna på hur nyexaminerade socionomer vid Malmö universitet som påbörjat en anställning inom socialt arbete upplever att socionomprogrammet har förberett dem inför deras yrkesliv. Vi vill vända oss till de socionomer som tagit examen i januari 2019 vid Malmö universitet då de nyligen avslutat sin utbildning och därmed kan reflektera över den kunskap de burit med sig in i arbetslivet.

1.2 Syfte

Syftet med undersökningen är att fördjupa förståelsen för hur nyexaminerade socionomer upplever att utbildningen förberett dem inför yrkeslivet efter examen från Malmö universitet. Vi vill även studera hur nyexaminerade socionomer resonerar kring den kunskap de bär med sig från utbildningen.

1.3 Frågeställningar

- Hur upplever nyexaminerade socionomer att utbildningen förberett dem inför yrkeslivet efter examen från Malmö universitet?
- Hur resonerar nyexaminerade socionomer kring socionomutbildningens innehåll?

1.4 Utbildningens värde för socialt arbete

Vi anser att vårt val av ämne är relevant för socialt arbete då socionomutbildningen är det som ligger till grund för en stor del av det sociala arbetet som bedrivs idag. Hur väl utbildningen upplevs förbereda socionomstudenter inför arbetslivet menar vi har en stor betydelse för hur det sociala arbetet i praktiken sedan bedrivs och upplevs. Vi anser därför även att vårt syfte samt de frågeställningar vi arbetat fram är relevanta för det sociala arbetet.

Vi vill också påstå att upplevelsen av hur väl socionomutbildningen förbereder socionomstudenter inte endast påverkar den enskilde socionomen utan även de människor denne kommer i kontakt med, eftersom yrket är av praktisk karaktär.

2. BAKGRUND

Under detta kapitel redovisas först en bakgrund för socionomprogrammets framväxt för att skapa en förståelse kring hur socionomprogrammet utvecklats genom åren. Nationella samt aktuella lärandemål vid Malmö universitet beskrivs och därefter redovisas tidigare forskning i hur socionomstudenter upplever sig förberedda inför yrkeslivet. Antalet studier som följer socionomer ut i arbetslivet är relativt få och den forskning som finns lyfter liknande resultat. Det hade varit intressant med en bredare forskning att ta del av för att hitta motargument och därmed kunna reflektera vidare över dessa.

2.1 Socionomprogrammet

Socionomutbildningen har under åren genomgått en avsevärd förändring och akademisering (Dellgran 2016). Socionomutbildningen fick år 1964 högskolestatus och drygt tio år senare skapades det akademiska ämnet socialt arbete vilket innebar en betydelsefull förändring för utbildningen. Socionomutbildningen reglerades av en central utbildningsplan vilken slog fast att utbildningen skulle inledas med en grundläggande samhällsvetenskaplig utbildning om 40 högskolepoäng samt innehålla två handledda praktikperioder. 1987 granskades utbildningen då den inte levde upp till kraven på yrkesförberedelse och inte heller gav en tillräcklig teoretisk fördjupning. Under 1990-talet omfattades sedan socionomutbildningen av totalt 140 högskolepoäng. En utredning av utbildningen genomfördes i vilken slutsatsen togs att socionomutbildningen fortsatt borde vara en generalistutbildning med yrkesförberedande och forskningsförberedande inslag. Frågan om någon form av AT-tjänstgöring väcktes som förslag till komplement eller ersättning för studiepraktiken. Yrkeserfarenhet togs också upp som en merit men man var inte beredd att ställa formella krav på yrkeserfarenhet hos studenterna för att få bli antagen till programmet. Under hela socionomprogrammets historia har praktikmomenten varit viktiga delar och resonemang fördes redan på 1970-talet avseende behovet av integrering mellan teori och praktik. Praktikperioden omfattades tidigare av två terminer men Högskoleverket (2000) beskriver i sin rapport hur det vid tidpunkten för rapporten, år 2000, endast är den interkulturella socionomprofilen i Östersund som har två terminers praktik medan andra program valt att korta ner denna tid (a.a.). Den interkulturella socionomprofilen är en inriktning på Mittuniversitetet i Östersund och Mittuniversitetet är det enda lärosätet som än idag, år 2019, erbjuder två långa praktikperioder om 22,5 högskolepoäng per period (Mittuniversitetet 2019).

I januari 2007 trädde en ny socionomexamen i kraft. En sammanslagning mellan social omsorgsexamen samt socionomexamen skulle lösa de problem som fanns avseende varierande utbud av sociala utbildningar på högskolenivå. Att ha en utbildning med gemensam examensbenämning skulle även förenkla för arbetsgivare att värdera kompetensen hos sökande till anställning som socionom. Det bästa från de båda utbildningarna skulle i den nya socionomexamen behållas och nya krav skulle åläggas utbildningen då den tidigare inte ansågs motsvara kompetenskraven i samhället. Det gjordes ingen utökning av utbildningens längd då även den nya socionomexamen omfattade 3,5 års heltidsstudier om 210 högskolepoäng. Tidigare socionomexamen ansågs för inriktad mot individ- och familjeomsorg medan sociala omsorgsexamen hade fokus på äldreomsorg och funktionsvariation.

Något som togs tillvara på från sociala omsorgsexamen var arbetet med studenters personliga utveckling och empatiska förmåga vilket i den nya socionomexamen ofta kallas personlig och professionell utveckling. Den gamla socionomutbildningens generella ansats skulle vidareutvecklas och nya utbildningsmål lades till. Det betonades också att socionomer behövde kunna möta nya krav på bearbetning av problem ur ett globalt perspektiv. Även samverkan med andra yrkesgrupper och kravet på utvärdering av det sociala arbetet lades till. Ett annat uttalat krav blev att utbildningen skulle vara forskningsanknuten och barnkonventionen togs också med i utbildningen. I de nationella målen stod vid tidpunkten för denna förändring att studenten ska lära sig uppträda professionellt i förhållande till klienter och arbetslag, där den egna kompetensen står i ständig utveckling. Det finns i examensordningen ingen specifik kunskap som beskrivs som nödvändig för att erhålla examen och inte heller anges hur olika moment ska fördelas under utbildningen vilket av Högskoleverket beskrivs som en brist (Högskoleverket 2009).

I de aktuella lärandemålen för socionomprogrammet vid Malmö universitet (2019) beskrivs hur socionomprogrammet är en yrkesinriktad högskoleutbildning med flervetenskaplig grund. Utbildningen syftar till att integrera teoretiska och praktiska moment och de teoretiska studierna ska utgöra en förståelseram för det professionella arbetets villkor, innehåll och utveckling. De praktiska momenten i utbildningen tillsammans med studenternas tidigare erfarenheter är en viktig grund för de teoretiska studierna. Utgångspunkten i undervisningen är att fortsatta studier samt framtida yrkesverksamhet bygger på studentens förmåga till självständig kunskapsutveckling samt studentens förmåga att samla in, bearbeta och kritiskt granska information. Undervisningsformerna ska syfta till att främja utvecklingen av studentens självkänedom, empatiska förmåga samt ett förhållningssätt med etiska värderingar. Socionomprogrammet vid Malmö universitet ska förbereda för professionellt socialt arbete med människor som befinner sig i utsatta livssituationer. För att kunna göra detta behövs en kombination av teoretiska kunskaper, praktiska färdigheter och personlig mognad. Grunden för den professionella kompetensen ska läggas under utbildningen varpå socionomutbildningen innehåller teoretiska moment samt moment som fokuserar till studentens personliga och professionella utveckling. I lärandemålen beskrivs hur samtliga kurser i utbildningen därför syftar till att studenten ska kunna integrera det sociala arbetets teori med dess praxis. Under termin 1, 4, 5 och 6 tränas studentens professionella och personliga utveckling i kursen PPU.

2.1.1 Generalistutbildning

Frågan huruvida socionomutbildningen ska vara en generell eller specialistutbildning har diskuterats mycket. Socionomutbildningen i Sverige är av generell karaktär och har som mål att nyutbildade ska ha en möjlighet att få vidare praktisk träning och vägledning på arbetsplatsen där mer specifika kunskaper lärs ut. Lynch och Tham (2017) menar att det behöver bli tydligare var gränsen dras mellan vad universitet och arbetsplats har ansvar för. Vid Högskoleverkets (2009) utvärdering refererades det argument som fördes för att socionomutbildningen skulle vara en generalistutbildning till att arbetsmarknadens behov förändras och att en generell utbildning då innebär en bättre förberedelse för att arbeta med sociala behov oavsett var de uppstår. Rörligheten på arbetsmarknaden skulle också gynnas då arbetsgivare har svårare att avgöra vad en examen innefattar ifall det finns lokala specialiseringar i landet. Ytterligare argument för att utbildningen ska vara generell är att arbetsgivare vill ha nya infallsvinklar på ett problem och inte ha studenter som låses in i en snäv yrkesbana. Dock fanns även argument som talade för att arbetsgivare lokalt har velat ha specialiserad utbildning på grund av personalbrist.

Malmö universitet var en av fyra lärosäten som vid tiden för studien hade särskild inriktning mot bland annat äldre och funktionsvariation vilket var en lokalt efterfrågad specialisering.

I Högskoleverkets (2009) utvärdering diskuteras vidare hur socionomprogrammet som generalistutbildning ofta ställs mot specialiserad utbildning. Författarna menar att utbildningen inte kan anses uppfylla examensmålen om den utesluter någon viktig målgrupp. Utbildningen behöver vara organiserad så att den innehåller både bredd och djup samt ha en balans mellan generell akademisk kunskap och praktisk yrkesförberedelse. Hur lärosäten hanterar balansen mellan generell teori och praktisk kunskap skiljer sig. Ett sätt kan vara att betona de generella kunskaperna samt förmedla vissa grundläggande kunskaper och färdigheter när dessa ska omsättas i praktiskt arbete, exempelvis genom träning i samtalsmetodik och empatiskt förhållningssätt. I utvärderingen görs bedömningen att det är viktigt att upprätthålla socionomutbildningen som en generalistutbildning byggd på akademisk bredd med vetenskaplig teori samt generellt tillämpbara praktik- eller professionsspecifika färdigheter. Om möjlighet till inriktning förekommer bör den ligga sent i utbildningen eller inom examen på avancerad nivå. Högskoleverket (a.a.) betonar att det är absolut nödvändigt att socionomutbildningen är en generalistutbildning på grundnivå för att nyexaminerade studenters möjlighet att arbeta inom hela arbetsfältet inte ska begränsas. Studenter ska ges möjlighet till en kvalitativ utbildning med tillräcklig bredd och fördjupning inom hela det aktuella området. En förlängning av utbildningen kan enligt Högskoleverket tyckas vara lösningen, dock visar de analyser som gjorts att detta inte är en garanti för bredare och mer fördjupad utbildning.

2.1.2 Examensmål

I Högskoleförordningen (SFS 1993:100) finns nationella mål för socionomexamen vilka beskriver att studenten ska visa den kunskap och förmåga som krävs för självständigt socialt arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå. För att få examen ska studenten visa kännedom om aktuell forskning samt visa kunskap om områdets vetenskapliga grund. Studenten ska även visa förståelse och kunskap för samspel mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhälleliga och andra bakomliggande faktorer. Studenten ska visa kunskap om ledning av socialt arbete, förståelse och kunskap för barns behov och samhälls- samt familjeförhållande som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser. Studenten ska även visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Studenten ska också visa färdighet och förmåga att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, och visa förmåga att tillämpa relevanta författningar. Vidare ska studenten visa förmåga att förstå, utreda samt analysera sociala processer och visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda samt utvärdera insatser på individ-, grupp och samhällsnivå. Studenten ska även visa självkännedom och empatisk förmåga, visa förmåga att med helhetssyn på människan göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter. Studenten ska visa förmåga till ett professionellt bemötande och förhållningssätt samt visa insikt om betydelsen av samverkan med andra yrkesgrupper. Studenten ska slutligen visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap samt kontinuerligt utveckla sin egen kompetens.

I utbildningsplanen för socionomprogrammet vid Malmö universitet (2019) beskrivs vilka mål som lärosätet har för dels en kandidatexamen i socialt arbete samt en socionomexamen. Målen för kandidatexamen i socialt arbete beskrivs vara att studenten visar kunskap och förståelse inom området socialt arbete samt dess vetenskapliga grund.

Studenten ska även visa kunskap om metoder som tillämpas i det sociala arbetet och en fördjupad kunskap inom någon del av det sociala arbetet och dess aktuella forskningsfrågor. För kandidatexamen ska studenten visa förmåga att samla, värdera och kritiskt tolka information i sociala problemställningar samt kritiskt diskutera frågeställningar och situationer relaterade till socialt arbete. Studenten ska visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt genomföra uppgifter inom givna tidsramar. Studenten ska muntligt och skriftligt kunna redogöra för samt diskutera problem och lösningar i det sociala arbetet och visa färdighet som behövs för att självständigt bedriva socialt arbete. Studenten ska även visa förmåga att göra bedömningar med hänsyn till vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter och visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap inom området. Malmö universitet hänvisar under målen för socionomexamen till Högskoleförordningens (SFS 1993:100) nationella mål för socionomexamen vilka redovisades tidigare i kapitlet.

2.2 Tidigare forskning

I en studie av Lynch och Tham (2017) beskriver de att det fanns ett tydligt mönster bland de tolv nyexaminerade socionomerna de intervjuat i form av känslan av att vara oförberedd. Socionomerna upplevde sig sakna praktiska kunskaper och kände sig inte förberedda på att hålla professionella samtal. Flera av de socionomer de intervjuade i sin studie hade tidigt i arbetslivet utsatts för hotfulla situationer, vid en tillbakablick på intervjuer gjorda tidigt i studien fanns ett samband mellan de socionomer som kände sig osäkra och de som sedan utsattes för hot i sin yrkesroll. Ingen av dessa hade haft sin praktiskt förlagda utbildning inom myndighetsutövning, vilket var det arbete de sedan fick efter examen och de hade inte heller fått någon introduktion när de var nyanställda. Lynch och Tham (a.a.) menar att dessa exempel visar på den sårbarhet som nyexaminerade socionomer befinner sig i och det behov som finns av en introduktion och stöd under den första tiden i yrket. Att detta påverkar både de nyexaminerade socionomerna och de klienter de möter är en självklarhet men det är svårt att veta på vilket sätt utan vidare studier. De socionomer som klarat övergången mellan utbildning och yrkesliv bäst är de socionomer som fått anställning på samma plats som de haft sin praktiskt förlagda utbildning på.

2.2.1 Att omsätta teori i praktik

Förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiskt handlande är grundläggande för utbildning av kompetenta socionomer. Då socionomutbildningen är en akademisk yrkesutbildning ställs särskilda krav på samspelet mellan teori och praktik vad gäller utbildningens struktur samt den undervisning som bedrivs. Socionomutbildningen ska tillhandahålla bredd och djup, samt en balans mellan generell akademisk kunskap och praktisk yrkesförberedelse. Alexius och Kejerfors (2012) beskriver hur studenter som påbörjar socionomutbildningen ofta har en förväntan om att under åren få de praktiska färdigheter som behövs för det yrke de sedan vill arbeta med, vilket kan medföra att studenter upplever frustration över utbildningens innehåll och struktur. Den teoretiskt grundade undervisningen uppfattas ibland stå i konflikt med praktiken och lärare vid utbildningen behöver i sin undervisning visa hur samspelet mellan teori och praktik ser ut. För att tydliggöra interaktionen mellan akademisk kunskap och praktisk yrkesförberedelse behöver varje kurs övergripande mål och syfte vara tydligt för studenterna. Det finns överlag inte en enhetlig uppfattning mellan studenter, lärare och lärosäten avseende det specifika innehållet i de kunskaper som socionomstudenter förväntas utveckla. Även Socialstyrelsen (2018) beskriver hur det som ny socialsekreterare i yrket kan vara svårt att omsätta teoretiska kunskaper från utbildningen i det praktiska arbetet. De menar att det är viktigt att arbetsgivare erbjuder en bra introduktion för att socialsekreterare ska kunna hantera de komplexa situationer och svåra bedömningar de ställs inför.

2.2.2 Utbildningens förberedelse inför arbetslivet

Socialstyrelsen (2018) beskriver hur många kommuner har svårt att rekrytera samt behålla personal inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter vilket de menar leder till bristande kvalitet och kontinuitet i verksamheten. Detta innebär en risk att personer med behov av stöd inte får den hjälp de behöver. Socialstyrelsen (a.a) menar att ett grundläggande problem är att socionomutbildningen är en generalistutbildning som inte förbereder blivande socialsekreterare tillräckligt för de kvalificerade arbetsuppgifterna som finns i arbetet. Förslaget för att uppnå stabilitet i verksamheter är därmed en strukturerad introduktion för nya socialsekreterare. En nyexaminerad socionom behöver handledning och yrkesintroduktion, vilket Socialstyrelsen (a.a.) menar även gäller socialsekreterare som byter arbetsområde inom socialtjänsten.

Lynch och Tham (2014) resonerar i sin studie kring huruvida akademiseringen av socionomutbildningen i Sverige har gått för långt samt ifall det är tid att omvärdera vikten av praktiskt förlagda studier och praktiska färdigheter. Den minskade delen av praktiskt förlagd utbildning ger ett större behov för färdighetsträning av socionomer som är nya i yrkesrollen. Frågan Lynch och Tham (a.a.) lyfter är var denna ytterligare färdighetsträning ska äga rum samt hur den ska organiseras. Finns ansvaret för att en socionom ska känna sig säker i sin yrkesroll hos lärosätena eller hos arbetsgivaren? De resonerar vidare kring om mer fokus behöver riktas mot om utbildningen i sig behöver förändras eller förlängas. I den bästa av världar menar Lynch och Tham (a.a.) att det första året efter examen skulle vara ett år där den nyexaminerade socionomen har stöd innan denne förväntas att på egen hand ta beslut eller ha fullt ansvar som en professionell socionom. De menar att det i verkligheten idag inte finns den typen av introduktion på grund av nedskärningar av budget samt en ökad arbetsbelastning.

Campanini, Frost och Höjer (2013) presenterar i sin studie synpunkter från socionomstudenter, även kallade studenter inom socialt arbete, från välfärdsregimerna Italien, Sverige och England. De analyserar även på vilket sätt studenterna i slutet av sin utbildning känner sig redo att börja arbeta. De beskriver hur tanken om vad en socialarbetare bör kunna i alla de tre länderna de studerat startar i de kritiska, analytiska och reflekterande kunskaperna. Även juridik, sociologi, psykologi samt socialpolitik är delar som generellt finns med i kurserna för studenter inom socialt arbete. Kunskapen ska sträcka sig till en förståelse för samhället och individen i dess sociala kontext, samt den juridiska och politiska kontexten i vilken socialarbetare arbetar. Det författarna beskriver varierar mellan utbildningen i de länder de studerat är lärandet av specifika kunskaper, personlig och professionell utveckling, etiska värderingar samt mängden tid som spenderas ute på fältet med praktiskt socialt arbete. Studenter i Sverige har fem månaders praktik och det finns i slutet av utbildningen en möjlighet att specialisera sig inom ett visst område. Vid utbildningen i Italien görs det en praktisk period varje år, totalt en fjärdedel av utbildningen spenderas ute i den praktiska verksamheten. I England ser Campanini m.fl. (a.a.) en mycket större del praktiskt förlagd utbildning än i både Sverige och Italien där nästan halva utbildningen är praktiskt förlagd.

Studenterna från de tre länderna beskrev alla en ambivalens inför den teoretiska delen av sin utbildning, några studenter kunde å ena sidan se att teoretiskt perspektiv kunde ge en förståelse av samhället medan en del studenter å andra sidan inte upplevde att teorin gav dem något de praktiskt kunde använda sig av. Campanini m.fl. (2013) menar också att lärandet av de vetenskapliga delarna av det sociala arbetet också kan vara av relevans i hur teorin kopplas ihop med praktiken.

I Sverige menar författarna att de som lär ut har sin bas i det sociala arbetet och är experter på hur deras specifika område kan kopplas till det sociala arbetet medan det i Italien och England varierar mycket och att det ibland kan saknas ett intresse för det sociala arbetet hos lärarna. Något Campanini m.fl. (a.a.) ser generellt hos de studenter de intervjuat är att de känner sig osäkra kring vad de kan göra med den teori som lärs ut, något de menar kan variera beroende på hur väl studenterna kan relatera till det ämne som lärs ut i förhållande till deras egna erfarenheter.

Campanini m.fl. (2013) beskriver hur den praktiskt förlagda utbildningen anses vara väldigt viktig bland alla de studenter de intervjuat. Det uppstod många diskussioner i deras studier avseende den praktiska delen av utbildningens relevans för det sociala arbetet i samband med studenternas upplevelse av förberedelse inför arbetslivet. En svensk students upplevelse av sin praktikförlagda utbildning lyfts i studien där studenten varit missnöjd med sin praktikförlagda termin och därmed uttryckt stor oro över att ha gått miste om en viktig del av utbildningen. Detta menar Campanini m.fl. (a.a.) visar en svaghet i hur den praktikförlagda utbildningen ser ut vid socionomprogrammet i Sverige då studenter här endast får en möjlighet att vara ute i praktiken. Det fanns studenter från alla tre länder som efterfrågade mer tid för praktikförlagd utbildning. Författarna menar att det inte finns någon tveksamhet i att den praktikförlagda delen av utbildningen är den mest uppskattade.

Lynch och Tham (2014) har i en studie intervjuat 13 socionomstudenter avseende deras utbildning, kompetens, kunskap och förväntningar på sin framtida yrkesroll. Det mest framträdande temat var en önskan om mer kontakt med det praktiska fältet. Alla studenter som intervjuades skulle föredra åtminstone ytterligare en period av praktiskt förlagd utbildning. Det fanns även en stark önskan om tydlighet avseende vad det innebär att utöva socialt arbete. Även om större delen av studenterna beskrev sig själv som mer kritiska och självsäkra efter utbildningen, såg de sig som mer eller mindre oförberedda för de flesta roller som deras framtida yrkesliv skulle kunna innebära och förväntade sig betydande vägledning på arbetsplatsen. Ytterligare något som framkom i studien var att många av studenterna önskade fler kurser med ämnen relaterade till praktiskt socialt arbete samt träning i de praktiska färdigheterna.

Det framkom även en önskan om mer tydlighet avseende innehållet i kurserna och kursernas faktiskt förhållande till det praktiska sociala fältet. Många studenter var kritiska till kurser som upplevdes oklara och beskrev ofta bra kurser som praktiska och konkreta. En specifik kurs studenterna i Lynch och Thams (2014) studie lyfte var en kurs avseende professionell utveckling, studenterna menade att kursens innehåll egentligen var bra men att kursen inte blev givande på grund av att den var oklar med otydliga mål. I studiens lyfts att många studenter vid socionomprogrammet kommer direkt från gymnasiestudier vilket innebär att den enda praktiska erfarenheten dessa studenter har vid examen är från den praktiskt förlagda terminen. Lynch och Tham (a.a.) resonerar i sin studie om att deras resultat är i kontakt med en bredare debatt avseende om socialt arbete är ett akademiskt ämne, samtidigt som det skett en akademisering av utbildningen. De menar att praktiskt förlagda studier inte kan beskrivas som en prioriterad del av socionomutbildningen i Sverige, snarare har utvecklingen sett ut som så att två längre perioder av praktiskt förlagd utbildning har kortats ner till en termin. De jämför med den nya examen i socialt arbete i England vilken trädde i kraft 2004, utökade längden på praktiskt förlagd utbildning från 130 till 200 dagar.

Lynch och Tham (2017) följde 12 socionomstudenter ut i arbetslivet och beskriver i sin studie att ett tydligt tema de kan se är upplevelsen av att sakna kunskaper i samtalsmetodik, bemötande av klienter i kris samt hur svåra samtal med klienter hanteras. De socionomer som fick anställning på samma arbetsplats som de haft sin praktiskt förlagda utbildning på beskrev sig själv som mer förberedda än resterande socionomer. Endast en av de intervjuade socionomerna hade fått en formell introduktion på sin arbetsplats, i övrigt var ett tydligt mönster att de nyexaminerade socionomerna kände sig ensamma och förväntades klara sig på egen hand. Utöver de socionomer som började arbeta på samma plats som de haft sin praktiskt förlagda utbildning fanns en övergripande känsla av att vara oförberedd inför sin yrkesroll, de upplevde sig sakna praktiska kunskaper som att hålla och föra ett professionellt samtal. En av de intervjuade socionomerna beskrev att denne lärt sig arbetet på arbetsplatsen, socionomen menar att utbildningen inte berörde psykisk ohälsa eller funktionsvariationer så mycket utan att kunskapen endast kommer från arbetet i sig. En annan socionom beskrev att den valbara kursen avseende missbruk som finns sista terminen på socionomprogrammet var den enda kurs som gjorde att denne inte kände sig på ruta ett i sitt arbete med vuxna med missbruksproblematik. Även när socionomerna kommit ut i arbetslivet återkom de i sina intervjuer till en önskan om att under utbildningen få vara ute på det praktiska fältet mer för att lära sig fler praktiska kunskaper samt att få se fler delar av det sociala arbetet.

3. TEORETISKT RAMVERK

I detta kapitel presenteras de teorier vi kommer att använda i vår studie. Vi har valt att fokusera på två teorier varav den första berör synen på teoretisk samt praktisk kunskap och hur detta kan förstås i förhållande till det sociala arbetet. Den andra teorin vi väljer att använda oss av är John Deweys teori om att praktiskt utföra för att lära, även känd som "learning by doing". Vi tycker det är viktigt att ha med oss en mer övergripande teori kring teoretisk samt praktisk kunskap och anser att Dewey samt hans uttryck "learning by doing" kan ge oss ett mer fördjupat perspektiv på det praktiska lärandet som efterfrågas och diskuteras i tidigare forskning samt hos våra informanter. Vi väljer att använda oss av dessa två teorier för att få en djupare förståelse i vad det är som ligger till grund för de upplevelser våra informanter delar med sig av under intervjuerna.

3.1 Teoretisk och praktisk kunskap

Det finns ingen självklar uppdelning kring vad som skiljer teoretisk och praktisk kunskap åt, teoretiska ämnen är sådana som läses in medan det i praktiska ämnen handlar om skapande och görande. I många utbildningar ska teori och praktik förenas då det teoretiska kan användas för att skapa förståelse i praktiken. Det finns olika uppfattningar kring vad kunskap tar sin utgångspunkt i. En uppfattning är att kunskap börjar i erfarenhet, i det vi observerar och att kunskapen sedan bearbetas av oss själva med de begrepp vi har inom oss. En annan uppfattning är att kunskap börjar i hur vi tänker, vilket är hämtat från en verklighet som vi delar med andra. Ett klassiskt uttryck för detta är att empiri utan begrepp är "blind kunskap" medan begrepp utan empiri är "tom kunskap". Gustavsson (2002) menar att samma begrepp kan användas avseende teori och praktik. Det finns i vår tid starka krav på att kunskap ska vara användbar vilket visar sig i att utbildningar specialiseras och organiseras så att de närmar sig det praktiska fältet. Att veta hur något ska göras är en del av den praktiska kunskapen och består av färdigheter, medan att veta att något ska göras är knutet till det teoretiska och innebär att veta hur saker förhåller sig. Att göra något praktiskt innefattar förmågan att veta hur, samtidigt som den enskilde behöver förstå vad det är denne gör. Tanken behöver därmed finnas med under handlingen.

Gustavsson (a.a.) menar att det inte räcker att göra något på rutin för att ha kunskap, utan att kunskap uttrycks genom att den enskilde förstår det som görs - att handlingen är avsiktlig.

Att det sociala arbetet etablerats som forsknings- och forskarutbildningsämne har medfört en spänning vilken brukar beskrivas i termer av forskning kontra praktik. Det talas även om en akademisering av socialt arbete vilken skett på bekostnad av ämnets praktiska anknytning (Bergmark & Oscarsson 2016). Eliasson-Lappalainen (2016) diskuterar den teoretiska samt praktiska kunskapen och menar att det ofta finns en tanke om att praktisk kunskap betraktas som tillämpad teori. En annan uppfattning av kunskap kan vara att skapandet av kunskap är ett konstant växling mellan teori och praktik. Forskare har olika uppfattningar kring vad en vetenskaplig kunskap innebär samt hur den ska kunna användas. En central fråga som ofta diskuteras i förhållande till detta är vad som faktiskt menas med nyttig och användbar kunskap. Som yrkesutövare med mål att hjälpa andra människor behövs kunskap som fås genom att läsa, lyssna samt lära av andra.

Eliasson-Lappalainen (2016) menar att den kunskap vi tar till oss från andra människor och deras erfarenheter samt tankar kan kallas för teoretisk kunskap. Kunskap som tillägnas på annat sätt har flertalet olika namn. Den kunskap Eliasson-Lappalainen (a.a.) ställer mot den teoretiska kunskapen är praxiskunskapen, vilken växer fram ur praktiken. Teoretisk kunskap och praxiskunskap är olika kunskapsformer som ger olika vägar till kunskap, de kan komplettera samt berika varandra och är båda nödvändiga. För att kunna reflektera och skapa kunskap utifrån empiri behövs begrepp och teoretiska redskap. Den teoretiska kunskapen kan även bidra till djupare förståelse i en praktik där vi förstår vad det är vi lärt oss. Ett problem som lyfts är att den praktiska kunskapen i många sammanhang inte betraktas som riktig kunskap och därmed värderas lägre än den teoretiska kunskapen. En risk med detta är att den teoretiska kunskapen därmed tystar den praktiska kunskapen trots att denna behövs och ger resultat i praktiken.

De krav som idag finns på evidensbaserad praktik inom det sociala arbetet menar Eliasson-Lappalainen (2016) är en återgång till tanken och övertron på en viss metod. Ambitionen att förstå, förklara och förutsäga har idag inom socialt arbete begränsats till fokus av åtgärder på ett individplan. Eliasson-Lappalainen (a.a.) menar att det inom utbildning för socialt arbete därmed finns en tanke om att den teoretiska kunskap som framtagits på vetenskaplig väg antas stå över samt ha legitimitet att styra praktiken. Praktiken betraktas därmed som tillämpad teori. Det har i Sverige under flera år uttryckts kritik från forskare, framförallt mot Socialstyrelsen avseende vad de evidensbaserade metoderna som är i fokus innehåller. De kritiska rösterna menar att forskning inom socialt arbete som tar hänsyn till sociala och strukturella sammanhang i vilka människor lever i helt bortses från medan forskning som individualiserar social utsatthet är i fokus. Kritikerna menar att den kunskap som förmedlas och förespråkas bidrar till en individualiserad socialtjänst som arbetar på löpande band.

3.2 John Dewey och “learning by doing”

John Dewey föddes 1859 och var en amerikansk filosof, psykolog och pedagog. Deweys pedagogik syftar till att ge utrymme till studenters fria växt och utveckling. Han betonar nödvändigheten av att överge förlegat “lärostoff” för att istället ge utrymme till ett arbete med de praktiska problem som studenter skulle komma att möta i samhället. Dewey menar att skolan överlag behöver föras närmare det samhälle vars syfte skolan ska tjäna och uppdelningen mellan teori och praktik måste då överges.

Dewey anser att den pedagog som lär ut har en uppgift att vägleda, styra och organisera samspelet mellan utbildning, erfarenhet och omgivning. Detta samspel ger också en kunskap som Dewey menar är en förutsättning för att individen aktivt ska kunna påverka det system denne lever i (Dewey 2004).

Dewey anser att skolan och utbildning är viktiga förutsättningar för en god utveckling hos människorna och i sin tur samhället de lever i. Dewey menar också att erfarenhet är viktig och en fundamental byggsten för den pedagogiska verksamheten (Hartman 2003). Dewey ger uttryck åt att verkligt lärande är kopplat till förmågan att handla, att reflektera över handlingens konsekvenser och att därefter återigen ompröva handlingens riktning. Det är när en person ställs inför problem och frågor som behöver lösningar och svar som ett lärande sker. Dewey menar att poängen är att en handling ska vara ett aktivt led i en kedja av avsikt, planering, handling, reflektion och bedömning av resultat. Dewey anser att människan har ett behov av att samspele, att vilja göra saker samt ett behov av att se resultat av det vi gör (Forssell 2005).

Dewey förklarar dock att erfarenhet inte alltid kommer direkt från praktiska aktiviteter, utan det är i stadiet mellan aktivitet och reflektion som den uppstår. På samma sätt kan inte erfarenhet skapas direkt utifrån reflektioner som inte är knutna till någon praktisk handling. Dewey kallade detta fenomen för "intelligent action", något som senare kom att myntas till uttrycket "learning by doing" vilket i sin tur kommit att känneteckna hans pedagogiska synsätt. Enligt Dewey består utbildning inte enbart i att försöka införskaffa erfarenheter av verkligheten för att på så sätt skaffa sig kunskap, utan det är i samspelet med att samtidigt använda sig utav en idé eller teori som den faktiska kunskapen kommer. Dewey menade att utbildning som sådan inte skapas genom att endast öva på och repetera saker, eftersom det inte garanterar att studenten förstår vad den gör. Det är först när studenten förstår vad det är den övar på som det blir en riktig och meningsfull kunskap (Hartman 2003).

Dewey belyser också vikten av att studenternas eget deltagande i undervisningen. Han menar att studenterna naturligtvis ska lära sig att förhålla sig kritiskt och lära sig att reflektera men att detta måste ske prövande. Det är då studenterna lär sig och får erfarenhet av att förhålla sig till olika problem. Slutligen menar Dewey att skolan bör vara en plats där studenterna ges utrymme att testa föreställningar och tillämpningar för att på så sätt kunna se om de visar sig vara felaktiga (Roth 2003). Sammanfattningsvis såg Dewey teori och praktik som varandras förutsättningar och menade därmed inte att det ena värderas högre än det andra utan att de båda var beroende av varandra.

4. METOD

I detta kapitel presenteras valet av metod för vår uppsats. Därefter redogör vi för intervjuguiden vi skapade och som vi sedan använde oss utav under våra intervjuer. Vi fortsätter sedan att beskriva vårt urval av informanter samt vilka avgränsningar vi hade. Därefter följer vårt tillvägagångssätt, och vi diskuterar också vår förförståelse kring ämnet. Vi undersöker studiens reliabilitet, validitet samt generaliserbarhet samt behandlar de forskningsetiska principerna. Slutligen tittar vi också på våra egna roller som forskare.

4.1 Metodologisk ansats

Syftet med vår studie har varit att undersöka nyexaminerade socionomers upplevelse av hur socionomutbildningen förberett dem inför arbetslivet. Eftersom våra frågeställningar rör upplevelser valde vi att tillämpa en kvalitativ ansats med intervjuer som datainsamlingsmetod. Vi valde att använda oss utav den kvalitativa metoden då den ansågs mest lämplig för vår undersökning av subjektiva upplevelser och genom detta få en beskrivande bild av det vi valt att studera (Bryman 2011). Våra intervjuer genomfördes ur ett fenomenologiskt perspektiv där målet är att forskaren ska kunna beskriva intervjupersonens upplevelse av verkligheten utan att själv styra eller värdera berättelsen som växer fram (Justesen & Mik-Meyer 2011).

4.2 Intervjuguiden

När vi hade bestämt oss för att anamma en kvalitativ metod med intervju som tillvägagångssätt skapade vi en intervjuguide. Intervjuguiden togs fram genom att vi strukturerade upp våra frågeställningar var för sig och därefter skapade nya, mer specifika frågor som tillhörde varje frågeställning. Vi diskuterade kring varje fråga huruvida den skulle kunna bidra till att ge svar på våra frågeställningar och sorterade bort frågor som ansågs överflödiga för studien. Intervjuguiden som skapades var semistrukturerad, vilket innebär att den grundar sig på en rad huvudfrågor formulerade för att täcka in frågeställningar, men som också lämnar utrymme för eventuella följdfrågor (Justesen & Mik-Meyer 2011). Detta utrymme för följdfrågor gör att oväntade ämnen som kan vara relevanta för forskningen får en chans att uppmärksammas, och som annars hade kunnat missas av oss som forskare. Den semistrukturerade intervjun är den som bäst lämpar sig för undersökningar där man har tydligt avgränsade teman man vill undersöka samtidigt som man är öppen för att ta till sig nya tankar och reflektioner som kan passa inom ramen för forskningsområdet.

För att skapa en intervjuguide behöver vi som forskare vara väl inlästa på ämnet (Trost 2010). Eftersom vi själva läser socionomprogrammet skapade detta en fördel för oss på så sätt att vi redan från början hade en relativt god kännedom inom ämnet. För att fräscha upp vårt minne sökte vi dock upp utbildningsplanen samt lärandemålen för socionomprogrammet på Malmö universitet och gick igenom dessa. Vi studerade också tidigare forskning kring ämnet samt annan relevant litteratur för att på sätt öka vår förståelse för ämnet. Efter vår första genomförda intervju gick vi återigen igenom vår intervjuguide för att säkerställa att frågorna fortsatt var relevanta för studien och att intervjuguiden levde upp till våra förväntningar avseende de frågor vi behövde svar på för att kunna slutföra vår studie. Vi gjorde inga större förändringar förutom att vi lade till två följdfrågor som vi använde oss utav vid första intervjutillfället och som vi under intervjuens gång förstod skulle vara användbara och viktiga för kommande intervjuer.

4.3 Urval

Studien består av intervjuer riktade till socionomer som tagit examen under 2019. Urvalet koncentrerades i förhållande till Malmö universitets före detta studenter där det var av vikt att socionomstudenterna var relativt nyexaminerade. Detta för att minnet av deras studier på Malmö universitet skulle ligga någorlunda nära i tiden och att socionomerna på så sätt skulle ha det färskt i minnet för att kunna svara på våra intervjufrågor gällande studietiden.

Aspers (2007) beskriver att urvalet av empiriska fall sker i relation till det empiriska materialet och vår uppgift som forskare är att hitta personer som besitter specifika egenskaper tillräckliga att kunna täcka in studiens forskningsområde. Vårt urval av informanter är därför målinriktat och innebär att informanterna är utvalda utefter att bäst anses kunna svara på våra frågeställningar (Bryman 2011).

Vi tog således kontakt med en före detta socionomklass och ställde där en öppen fråga om intresse att delta i en studie. Vi valde i vår förfrågan att inte styra urvalet på något sätt avseende aspekter som nuvarande yrke, ålder eller kön då vi på så sätt menar att vi minskar risken att styra studien i någon riktning.

4.4 Avgränsningar

Vi har valt att vända oss till nyexaminerade socionomer vid Malmö universitet som tog examen i januari 2019. De socionomer som valde att besvara vår förfrågan om intervju var alla kvinnor vilket vi tänker kan bero på att andelen kvinnor som gick i den klassen var betydligt större än andelen män. Studien är således inte medvetet avgränsad endast till kvinnor. Vår avgränsning till att enbart undersöka ett universitet kan förklaras utifrån studiens omfattning, dock anser vi att det hade varit intressant att analysera information från ett bredare urval men dessvärre begränsas denna möjlighet av den tidsram examensarbetet omfattas av.

4.5 Tillvägagångssätt

Då en av oss forskare tidigare haft kontakt med en socionomklass som nyss tagit examen valde vi att använda oss utav hennes kontaktnät. I en grupp på Facebook kunde vi få kontakt med tidigare studenter som tog examen i januari 2019. Vi publicerade en notis där vi eftersökte informanter som skulle kunna tänka sig att ställa upp på en intervju kring hur förbereda de kände sig inför arbetslivet efter att ha avslutat sin socionomutbildning. Vi fick relativt snabbt svar och kunde kalla sex personer för intervjuer. En vecka innan intervjutillfället mailade vi ut ett informationsbrev där vi presenterade oss närmre och berättade lite mer ingående än notisen, om vad intervjun skulle handla om samt hur vi skulle gå tillväga. Informanterna även ta del av vår intervjuguide för att på så sätt hinna gå igenom frågorna och eventuellt förbereda sig på sina svar.

Intervjuerna genomfördes sedan utifrån tillgänglighet och lämplighet, antingen på informanternas egna arbetsplatser eller i ett bokat grupprum på vårt universitet. Trost (2010) beskriver vikten av att informanten känner sig trygg i intervjusituationen. Vi välkomnade därför alltid våra informanter och tackade dem för att de tog sig tid för att medverka. Vi såg också till att våra mobiltelefoner var försatta i tyst läge för att på så sätt minimera risken att bli störda under intervjuens gång. Vi deltog båda två under samtliga intervjuer eftersom det oftast skapar en större förståelse och kan leda till en större empiri. Vi delade inte upp intervjufrågorna mellan oss på förväg utan en av oss började intervjun med att kort återigen berätta om syftet för att på så sätt göra det till en naturlig övergång att börja ställa intervjufrågor. Den andra tog sedan över där det passade mest naturligt in i samtalet och fortsatte sedan med eventuella följdfrågor på svaren som framkom. Trost (a.a.) nämner vidare att om två forskare håller i en och samma intervju utan att vara samspelade kan detta leda till förvirring hos informanten vilket i sin tur kan påverka det empiriska materialet. Detta hade vi i åtanke genom att vi båda var väl insatta i vår intervjuguide och aktivt lyssnade och följde med i samtalet. Vi hade båda två en tydlig bild av vad det var vi ville fråga avseende informantens upplevelse vilket vi anser gör att vi uppvisade en samspelat och tydlig bild mot våra informanter.

Datainsamlingen i vår studie bygger på det empiriska materialet vi fått utifrån våra sex intervjuer. Vid intervjutillfällena använde vi oss utav en ljudupptagningsapp på våra mobiltelefoner för att spela in intervjuerna. Vi tillfrågade våra informanter om deras godkännande för att spela in intervjun med hänvisning till att ingen annan utanför rummet kommer att höra den.

Ljudupptagningen gjordes med anledning av att senare kunna transkribera intervjuerna, för att på så sätt lättare kunna analysera vårt empiriska material. En fördel med att spela in intervjuerna är att man också kan lyssna till tonfall och ordval som upprepas och på så sätt tolka det empiriska materialet därifrån. Trost (2010) menar vidare att vid ljudupptagning kan man undvika att ta anteckningar på allt som sägs, vilket gjorde att vi som forskare istället kunde lägga all fokus på att lyssna på våra informanter och utifrån ett fenomenologiskt förhållningssätt hjälpa dem vidare i sina berättelser, utan att störas av pauser och avbrott för att anteckna vad informanterna säger.

Eftersom vi är två forskare som skriver denna studie har vi av praktiska skäl valt att dela upp vissa delar av arbetet oss emellan och vi kommer kort att beskriva hur arbetsfördelningen sett ut. Det inledande kapitlet om problematisering samt bakgrund har Linda skrivit. Syftet med studien samt tillhörande frågeställningar har vi skrivit gemensamt. Linda har tagit ansvar för tidigare forskning samt varit den som haft kontakt med informanterna samt bokat tid för intervjuer med samtliga. Vi har delat upp de två teorierna vi valt att använda oss utav och skrivit om varsin av dessa. Sandra har ansvarat för metoddelen. Vi har båda deltagit vid varje intervjutillfälle men transkriberingarna har delats upp och vi har gjort hälften var. Resultat samt analys har vi skrivit gemensamt. Diskussionen som följer kring metod och resultat har vi skrivit gemensamt. Förslag på vidare forskning är också något vi skrivit tillsammans. Vid kapitel som varit uppdelade har den andra varit delaktig med justering samt komplettering vid behov.

4.6 Förförståelse

Förförståelse är en viktig del för att kunna uppnå ny förståelse i mötet och samtalet med våra informanter. Desto mer kunskap och förförståelse vi har som forskare inom området, desto bättre förståelse kommer vi ha av vad som sedan framkommer i det empiriska materialet. Att inte ha någon förkunskap inom ämnet innebär en risk på så sätt att vi som forskare lättare kan missa viktig information eftersom man inte vet vad man ska fråga eller eftersöka i sina intervjuer (Aspers 2007). Eftersom vi är två kvinnor som gått samma socionomutbildning som våra informanter gör det att vi besitter en stor del förförståelse. Vi har läst samma kurser, haft samma lärare, gjort VFU och kan genom detta relatera till våra informanter på samma sätt som de kan relatera till oss och vår erfarenhet under våra samtal vid intervjutillfällena.

Aspers (2007) betonar det dock också utifrån ett motsatt perspektiv där det även finns en risk med att forska inom det område man har stor förförståelse och kunskap inom. Risken innebär att man ser på fältet på samma sätt som sina informanter vilket kan leda till att vi som forskare förväntar oss ett visst svar och därför ställer ledande frågor utifrån vår förförståelse. Detta kan påverka det empiriska materialet på så sätt att det blir vinklat utifrån vår egen kunskap och våra åsikter inom området.

Dessa två ovan beskrivna perspektiv på förförståelse är något vi som forskare haft i beaktning vid våra intervjuer samt vid analysen av dem. Vi är medvetna om att förförståelse är en viktig del av forskningen, samtidigt som den kan verka begränsande om vi inte använder oss utav den på rätt sätt. Vi har diskuterat det sinsemellan och försökt befinna oss i ett slags neutralt läge där vi är medvetna om vår position inom området där vi besitter kunskap men ändå försöker lägga det åt sidan för att enbart ta in det våra informanter berättar. Vi har utifrån detta försökt att vara nyfikna och frågvisa trots att vi kanske redan kan ana svaret på några av de frågor vi ställt.

4.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Reliabilitet handlar om tillförlitlighet och huruvida en studie kan anses vara pålitlig och följdriktig (Bryman 2011). För att uppnå en hög reliabilitet är det viktigt att vi som forskare tolkar och bearbetar vårt empiriska material på ett noggrant sätt. Vi har därför lagt en stor del av vår tid på att läsa och tematisera våra intervjuer samt bearbeta det empiriska materialet som framkommit. Vi har båda varit delaktiga i transkribering samt tematisering, och på de ställen vi delat upp arbetet har den andra av oss varit delaktig genom att läsa igenom och komplettera för att säkerställa en hög noggrannhet i arbetet med tolkning och analys. Precis som Bryman (a.a.) beskriver så behöver forskarna i en studie komma överens om hur de ska tolka materialet när det finns fler än en författare. Detta kallas för intern reliabilitet och för att eftersträva en hög sådan har vi därför regelbundet utbytt tankar och diskuterat med varandra för att säkerställa att vi båda tolkar och beskriver materialet på samma sätt.

Bryman (2011) menar vidare att tillförlitligheten i en studie ökar om det empiriska materialet har en hög trovärdighet. Intervjuerna bör vara av god kvalitet för att stärka tillförlitligheten och för att eftersträva detta försökte vi anta rollen som forskare på ett noggrant sätt. Vi läste in oss på för studien relevant litteratur samt lärde oss hur en kvalitativ metod med tillhörande intervjuer är strukturerad. Vi tog även del av vad rollen som forskare innebär eftersom den i hög utsträckning kan påverka informanterna och i sin tur då också resultatet. Larsen (2009) talar om hur reliabiliteten i studien kan påverkas genom att informanterna styrs för mycket av forskarna genom att vi ställer ledande frågor och styr intervjuerna. Till följd av detta ansåg vi att det var av stor vikt att hämta in kunskap om intervjuteknik innan intervjuerna utfördes. I syfte att stärka tillförlitligheten i studien ytterligare transkriberade vi även varje intervju för att på så sätt ge oss en klar och tydlig bild över olika teman som framkommer. Genom tematisering kunde vi lättare urskilja relevanta stycken i våra intervjuer som vi senare kunde bearbetas i vårt resultat.

Vidare handlar studiens validitet om en slags bedömning över hur trovärdiga slutsatserna som framställts i studien anses vara (Bryman 2011). För att möjliggöra en hög trovärdighet har vi genom transparens beskrivit hur forskningsprocessen gått till och på vilket sätt metoden utförts genom hela studien. Ahrne och Svensson (2015) beskriver vidare hur en studie med hög kvalitet innehåller kritiska diskussioner. Ahrne och Svensson (a.a.) menar att texter som inte kan diskuteras sällan avslöjar tillräckligt mycket om själva forskningsprocessen för att den ska kunna granskas kritiskt. I studiens kapitel nedan diskuterar, analyserar och granskar vi det som framgått av empirin. Genom att öppet göra detta anser vi att vi skapar en transparens och på så sätt också möjliggör en högre kvalitet av studien.

Generaliserbarhet innebär att resultatet av studien ska kunna säga något om den större populationen. I kvalitativa metoder lyfts ofta generaliserbarheten som en svaghet eftersom det inte finns någon specifikt uttalad teknik att använda sig utav för att generalisera resultatet från studien till resten av populationen. Detta leder till en svårighet att bedöma huruvida hög sannolikhet föreligger för att möjliggöra en generalisering av resultatet (Ahrne & Svensson 2015). Vi diskuterar generaliserbarhet i slutet av vår studie och är genom hela studien medvetna om att resultatet utifrån våra sex intervjuer inte kan anses vara applicerbart på hela populationen.

Dock finns det sätt att undersöka nyanser av sannolikhet, och ett av dem är att jämföra sin egen studie med andra studier för att se om resultaten är liknande. På så sätt pekar sannolikheten för generaliserbarhet i en viss riktning, även om det trots det inte ger någon garanti (Ahrne & Svensson 2015).

I resultatet som presenteras längre fram i studien diskuteras vår empiri utifrån våra intervjuer och ställs mot den tidigare forskning vi tagit del av. Vi jämför våra resultat mot vad tidigare forskare kommit fram till, och analyserar svaren med hjälp utav de teorier och bakgrund som finns presenterade i vår studie. Bryman (2011) talar också om ett ytterligare tillvägagångssätt där man studerar mer än en miljö för att se om resultatet ter sig samma. Vi nämnde tidigare i kapitlet för studiens avgränsning att detta ligger i vårt intresse, men att vi inom tidsramen för studien inte har möjlighet till detta. Vi menar att det hade varit ett bra tillvägagångssätt för att skapa högre reliabilitet om man hade kunnat påvisa samma resultat i studier genomförda på andra universitet än just Malmö.

4.8 Forskningsetiska överväganden

Som forskare är det av största vikt att vi tar hänsyn till etiska överväganden och riktlinjer när vi genomför vår studie. Vi har ett särskilt ansvar gentemot de människor vi använder oss utav i vår studie och måste respektera och ta hänsyn till hur de kan påverkas (Vetenskapsrådet 2017). Vi menar att våra frågor vi ställt under intervjutillfället inte är av den karaktär att de skadar informanterna eller påverkar dem negativt.

Informanter som deltar i studier har rätt till sin egen integritet och värdighet (Trost 2010). För att uppnå denna grad av integritet är det viktigt att vi som forskare bibehåller detta arbets- och synsätt genom hela studien. Våra transkriberingar som gjorts utifrån intervjuerna förvaras på en säker plats på datorn som enbart delas oss forskare emellan. Varken inspelningar eller transkriberingar bifogas i studien och efter att studien avslutas kommer vi att radera det inspelade materialet samt transkriberingar för att bibehålla informanternas integritet. Vi har också i resultatet som presenteras använt oss utav fingerade namn för att säkerställa att informanterna hålls anonyma, vilket är ett led i att bibehålla deras integritet.

Det finns enligt Bryman (2011) fyra grundläggande etiska principer som föreligger när forskare genomför studier. Dessa innefattar informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vi har valt att via facklitteratur inhämta kunskap om samtliga krav för att sedan kunna förhålla oss till dem vid studiens genomförande. Informationskravet innebär att forskaren tydligt redogör för studiens syfte för att deltagarna ska förstå innehållet samt att forskaren är tydlig med att deltagandet är helt frivilligt och kan återtas när som helst utan motkrav. Vi skickade ut ett informationsbrev till våra informanter där vi förklarade syftet med studien samt hur vi hade tänkt att intervjuerna skulle gå tillväga. I informationsbrevet förklarade vi också att deltagandet i studien är helt frivilligt och att ett avbrytande av studien kan ske utan närmare motivering. Samtyckeskravet innebär att deltagarna själva bestämmer dels om de vill medverka och dels att de kan avbryta studien när de vill utan att något krav föreligger. För att tydliggöra samtycket använde vi oss utav en samtyckesblankett som informanterna fick signera vid intervjutillfället. Konfidentialitetskravet innebär att information som samlas in kring informanterna kommer att hanteras på ett sådant sätt att det finns låg risk att någon obehörig kan ta del av det. Vårt material samlas därför på en drive som enbart vi forskare har tillgång till.

Slutligen innebär nyttjandekravet att den information som samlas in endast ska användas till forskningssyftet och inte ska lämnas vidare till obehöriga. Informationen som samlats in består av intervjuinspelningar samt transkriberingar av dessa. Ingen annan än forskarna i denna studie har fått ta del av den informationen. Resultatet som presenteras nedan är avidentifierat för att säkerställa att informanterna får bibehålla sin anonymitet.

4.9 Forskarrollen

Vi är två kvinnor i ungefär samma ålder som går socionomprogrammet på Malmö universitet. Vi har tidigare genomfört en kvalitativ studie tillsammans, men vi vill ändå påstå att vi har relativt lite erfarenhet inom rollen som forskare. Vi har därför inför studien valt att studera kurslitteratur knutet till forskning för att på så sätt förbättra våra kunskaper.

Aspers (2007) beskriver hur vårt intresse som forskare kan påverka forskningsprocessen. Eftersom vi båda går på socionomprogrammet på Malmö universitet är vi medvetna om att det kan påverka våra informanter i en viss riktning. Vi har dock under alla intervjuer försökt att anta en neutral position och inte delat med oss av våra egna åsikter för att på så sätt undvika att styra eller påverka informanterna. Genom att använda oss av ett fenomenologiskt förhållningssätt och inte värdera vad våra informanter sa anser vi att vi lyckats hjälpa dem framåt i sina egna berättelser. På så sätt gavs de en möjlighet att prata öppet om sina upplevelser. Detta förhållningssätt är också ett led i att undvika att styra våra intervjuer och därmed få en felaktig studie.

Precis som Justesen och Mik-Meyer (2011) beskriver innebär inte rollen som forskare att bedöma om informationen är riktig eller inte, utan målet är att hjälpa informanten i den riktning där hon känner att hon kan berätta fritt. Detta är något vi också anammat under intervjuernas gång för att få ett så riktigt resultat som möjligt. Vi har inte värderat vad som framkommit under intervjuens gång utan vi har fortsatt ställa neutrala följdfrågor utifrån det som sagts.

Att vårt forskarintresse kan spela roll var något vi fick ha i åtanke eftersom vi delar vårt forskningsfält med våra informanter då vi gått samma utbildning. Vi upplevde att våra informanter vid flera tillfällen kunde uttrycka fraser som ”ni vet vad jag menar” och detta tyder på att de känner en viss gemenskap med oss som forskare. Vi anser därför att våra roller som forskare var hjälpta utav att informanterna kunde identifiera sig med både oss och våra frågor. Vi upplevde också att informanterna kände sig förstådda i de dialoger vi hade, troligtvis eftersom vi tillhör samma fält.

5. RESULTAT OCH ANALYS

Studiens resultat presenteras i detta kapitel och bygger på det empiriska materialet utifrån de intervjuerna som genomförts. Vi kommer att inleda kapitlet med resultat och analys avseende det våra informanter beskrivit kring utbildningens generella utformning. Därefter beskriver vi det resultat vi sett utifrån hur informanterna resonerat kring utbildningens utformning och innehåll. Vidare beskriver vi betydelsen av utbildningens praktiska delar och hur våra informanter resonerar kring dessa i förhållande till utbildningens teoretiska upplägg. Delar som samtalsmetodik och praktikförlagd utbildning beskrivs ytterligare då dessa lyftes i alla våra intervjuer. Slutligen beskriver vi socionomernas upplevelse av hur utbildningen förberett dem inför yrkeslivet som socionomer. Vi kommer i vår analys ta hjälp av tidigare forskning samt vår teoretiska referensram avseende kunskap och praktiskt lärande. Nedan följer först en kort presentation av våra informanter.

Våra informanter består av sex kvinnliga socionomer som tog examen från Malmö universitet i januari 2019. De arbetar alla idag inom socialt arbete, men inom olika yrkesinriktningar. Informanternas namn är fingerade för att på så sätt inte avslöja deras identitet. Vår första informant heter Julia, är 25 år och arbetar som biståndshandläggare inom äldreomsorgen.

Vår andra informant heter Stina, är också 25 år och arbetar som omsorgspedagog vid ett LSS-boende. Vår tredje informant heter Felicia, även hon är 25 år. Felicia jobbar som socialrådgivare inom socialtjänsten. Vår fjärde informant heter Agnes och är 27 år gammal och arbetar som fältande socialsekreterare med ungdomar. Vår femte informant heter Olivia och är 26 år. Olivia jobbar som boendehandläggare på vuxenheten. Vår sjätte och sista informant heter Ebba, är 29 år och arbetar som socialsekreterare i mottaget för vuxenheten.

5.1 En generell utbildning

Som beskrivet i början av vår studie är socionomprogrammet vid Malmö universitet en generell utbildning vilken ska förbereda studenter för socialt förändringsarbete på individ- grupp- samt samhällsnivå (Malmö universitet 2019). Trots att utbildningen är en av Sveriges mest sökta utbildningar beskrivs socionomer som osäkra på vad som är specifikt med deras utbildning (Akademikerförbundet SSR 2015). Då vi genomgående i våra intervjuer ser ett mönster av att våra informanter beskriver och vill prata om utbildningens generella utformning menar vi att detta är av vikt att analysera och tänka vidare kring.

Julia beskriver att hon upplevt socionomutbildningen som väldigt bred. Hon är nöjd med sitt val av utbildning och berättar att hon fått lära sig om många olika områden. Det hon dock beskriver sig vara mest kritisk mot i efterhand är att utbildningen är så generell och bred som den är, detta då hon menar att hon efter examen saknar fördjupad kunskap i de olika ämnen som berörs under utbildningen. Det Julia efterfrågar är att utbildningen går djupare in i varje ämne istället för att endast beröra varje ämne på ytan. Vår andra informant Stina beskriver att hon inte upplever att det finns någon röd tråd genom utbildningen. Hon menar dock att det sociala arbetet är det som är genomgående men att det är för brett för att allt ska kunna knytas samman och skapa förståelse hos studenterna.

Det lägger väl en bakgrund, ett sätt att kunna tänka kritiskt och ta ställning. Att just se att det finns flera nyanser, det finns flera synsätt. Väldigt generellt och brett, väldigt ospecifikt (Felicia).

Felicia beskriver att hon upplever utbildningen som ospecifik och väldigt bred. Felicia menar att utbildningen handlar om att lära ut olika förhållningssätt studenten kan ha till individen, samhället och dess strukturer. Även Olivia tycker i likhet med tidigare informanter att utbildningen är för bred och generell. Hon menar att detta leder till att hon inte upplever sig ha någon fördjupad kunskap mer än inom det område hon haft sin praktik, vilket idag även är hennes arbetsplats. Olivia beskriver detta som negativt och önskar att varje ämne berörs på ett djupare plan. Även Ebba upplever att ämnen endast berörs på ytan, hon beskriver att när hon väl började förstå vad det handlade om så var det dags att gå vidare till ett nytt ämne.

Genomgående i våra intervjuer betonar våra informanter att utbildningen är generell, bred och inte berör något ämne på djupet. Våra informanter ställer sig kritiska till den generella utformningen utifrån att det minskar deras känsla av att besitta kunskap och därmed deras upplevelse av att vara förberedda inför arbetslivet. Högskoleverket (2009) betonar i sin utvärdering hur viktigt det är att socionomutbildningen är en generalistutbildning och menar att en generell utbildning innebär en bättre förberedelse för att arbeta med sociala behov oavsett var de uppstår. De menar även att det är nödvändigt att utbildningen är generell för att möjligheten att arbeta inom hela fältet inte ska begränsas. Vidare beskriver Högskoleverket (a.a.) även att utbildningen inte kan anses uppfylla examensmålen om någon viktig målgrupp utesluts och utbildningen ska därför innehålla både bredd och djup.

Intressant att analysera i förhållande till Högskoleverkets (2009) argument för att utbildningen behöver vara generell menar vi är det resultat vi ser hos våra informanter. Utifrån vad våra informanter säger kan vi förstå att upplevelsen av att utbildningen är bred och ospecifik är genomgående och många berättar att de rör vid så många ämnen utan att för den sakens skull känna att man kan området till fullo. Vi upplever en viss ambivalens hos våra informanter där de beskriver att de inte känner sig förberedda för arbetslivet efter examen men att de ändå upplever att de besitter "lite kunskap om det mesta". Högskoleverket (a.a.) menar som beskrivet ovan att denna generalistutbildning gör studenterna redo för hela arbetsfältet, dock ställer vi oss tveksamma till detta då många av informanterna beskriver att de inte känner sig redo för arbetslivet förrän de väl utövat yrket under en period.

5.2 Socionomutbildningens utformning

I våra intervjuer fick informanterna själva prata fritt kring socionomutbildningens olika delar i förhållande till vad de bär med sig mest kunskap från samt känner sig mindre nöjda med. I följande kapitel beskriver vi socionomernas syn på utvalda delar av utbildningen som de själva valt att lyfta. Då våra informanter även diskuterar olika undervisningsformer väljer vi att beskriva samt analysera detta resultat i ett eget kapitel.

5.2.1 Värdefulla kurser

Juridiken är så värdefull! Det är verkligen det bästa man har (Felicia).

Våra informanter beskrev alla juridikterminen som en av de mest givande terminerna under utbildningen utöver praktikterminen. Julia beskriver att hon tyckte mest om juridiken eftersom den var återkommande genom utbildningens olika delar och detta har gjort att hon känner sig mer säker på det området i förhållande till andra områden som berörs under utbildningen. Julia menar också att juridiken är väldigt användbar och förbereder en på det kommande arbetslivet. Även Olivia beskriver att juridikterminen var den som hon haft mest nytta av och menade att den terminen var väldigt konkret. Stina berättar att hon under utbildningstiden lärde sig mest från juridikterminen och att hon har tagit med sig mycket av den teoretiska kunskapen därifrån. Stina menar att juridiken är tydlig och ofta har ett rätt eller fel inom sig.

Även Agnes beskriver att juridiken är den termin som ger en bra grund att stå på inför yrkeslivet som socionom. Hon efterfrågar dock mer juridik eller någon slags återkoppling i slutet av utbildningen till det som fanns på juridiken under termin tre. Hon nämner även anknytningsteori som en del hon bär med sig men lyfter att psykologi samt psykiatri är en väldigt liten del av utbildningen som hon velat ha mer av och som hon menar kan behöva kompletteras på olika sätt i det framtida yrkeslivet. Ebba tycker i likhet med Agnes att psykologin var en användbar kurs men att det behövts mer av ämnet inför arbetslivet. Vidare berättar Ebba precis som andra informanter att juridiken gav henne mest och är något hon använder ofta i sitt yrke. Även Felicia berättar att hon upplever juridiken som det viktigaste som lärdes ut under utbildningen. Det konkreta och tydliga i juridiken menar hon underlättade för inläringen.

Vi måste göra detta men vi vet inte riktigt hur eller varför vi ska göra det. Kurserna kan vara bra att ha med sig i ryggen men rent krasst praktiskt så förbereder inte dem en (Stina).

Stina diskuterar även de valbara kurserna i sista terminen där hon menar att det beror på vilken man väljer ifall de kommer upplevas vara av värde eller inte för det framtida yrkeslivet. För Stinas del förstod hon inte riktigt vilken användning kurserna skulle ge henne. Felicia pratar i intervjun om kurser som gavs under utbildningen som sågs som ospecifika och därmed skapade en känsla av att inte förstå varför man skulle lära sig det. Hon menar att en tydlig bild av varför kurserna var viktiga för utbildningen hade kunnat skapa en annan upplevelse och därmed en annan vilja att lära in. Stina och Felicia beskriver båda även att de tyckte mycket om sociologikursen, vilket de menar beror på att de tycker ämnet i sig är intressant.

Något vi menar är viktigt att resonera vidare kring är hur det kan komma sig att just juridiken, utöver praktiken, återkommande i våra intervjuer benämns som en av de mest värdefulla terminerna under utbildningen. För att skapa förståelse för detta tänker vi att Alexius och Kejerfors (2012) resonemang kring studenters förväntan på att få praktiska färdigheter efter avslutad utbildning kan vara en faktor. Alexius och Kejerfors (a.a.) beskriver att studenter vid socionomprogrammet ofta upplever en frustration när de inte upplever sig erhålla praktiska färdigheter som de kan använda i yrkeslivet. Juridiken beskrivs av våra informanter som konkret och en kunskap som anses vara väldigt användbar som de bär med sig in i yrkeslivet efter utbildningens slut. Vi tänker att ovanstående är ett tydligt exempel där teorin som lärs ut kan appliceras på praktiken och därmed skapa en förståelse om vad det är man lär sig samt varför man har nytta av det, i enlighet med Deweys teori (Hartman 2003). Socionomerna efterfrågar praktisk kunskap de kan ha med sig in i arbetslivet och juridiken är en av dessa kurser som uppfyller deras önskemål.

Precis som Dewey menar också Gustavsson (2002) att det inte räcker att göra något på rutin för att få kunskap, utan att kunskap uttrycks genom att den enskilde förstår det som görs. Vi menar att juridiken är något som socionomerna förstår utifrån att de tydligt kan koppla ihop innehållet till både utbildningen men också till deras framtida yrke, och att detta på så sätt skapar en större kunskap än att bara lära sig teori utan att kunna förstå och koppla det samman med det verkliga syftet. Samtidigt menar vi därför att detta kan vara en orsak till att våra informanter beskriver andra kurser som ospecifika och otydliga, genom att de inte förstår vilken användning de ska ha utav dem i sitt framtida yrke.

5.2.2 Undervisningsformer

Utöver att våra informanter beskrev vissa kurser som mer användbara och tydliga än andra diskuterade de även olika undervisningsformer vilka de menade hade betydelse i upplevelsen av lärandet. Senare i resultatet kommer det praktiska lärandet diskuteras varpå detta kapitel endast i sin korthet berör det våra informanter beskrivit kring undervisningsformer i några av de teoretiska delarna av utbildningen.

Julia berättar att hennes upplevelse under utbildningen var att olika undervisningsmetoder gav olika förutsättningar till lärande. Hon beskriver grupparbeten och seminarier som bra och givande då olika ämnen diskuteras och reflekteras kring. Julia beskriver dock att den främsta undervisningsmetoden under hela utbildningen var föreläsningar och att upplevelsen om huruvida de kunde anses som givande eller inte helt och hållet berodde på föreläsaren. Hon tar upp som exempel att en del föreläsare läser från en powerpoint i två timmar medan andra inkluderar studenterna och menar att delaktighet främjar och ger mer lust till lärande. Julia beskriver även att det under utbildningen funnits några gästföreläsare vilka hon menar skapar en mycket tydligare bild av kopplingen till praktiken, då dessa gästföreläsare ofta är aktiva inom det praktiska sociala arbetet.

Agnes beskriver i likhet med Julia att det beror mycket på vilken lärare som håller i föreläsningar eller seminarier i förhållande till hur mycket studenter upplever att föreläsningarna ger. Som exempel berättar hon att hela termin fyra upplevdes som obligatorisk och att målet var att pricka av de olika delarna inom kursen, vilket hon menar inte stimulerar lärande då upplevelsen är att studenterna är där för att de måste.

Kursen var så himla flummig och yrket är ju väldigt mycket så men att den var så ospecifik, vad är det egentligen vi ska lära oss här? (Felicia).

Felicia beskriver en kurs som handlar om interventioner, där hon upplever att innehållet var alltför ospecifikt för att kunna förstå vad det var som skulle läras in. Felicia beskriver att hon lär sig mest när det blir konkret i undervisningen samt genom att diskutera med andra. Felicia menar att de väldigt breda perspektiven inom utbildningen gör att det tar lång tid att förstå vad det är man gör. Även Agnes beskriver att hon under seminarier lärt sig att tillsammans med andra diskutera och reflektera över saker vilket är en kunskap hon tagit med sig i arbetslivet idag. Ebba beskriver hur det under utbildningens gång har skett rollspel och att man i och med dessa skapat grupper och diskuterat vilket varit ett bra sätt för henne att lära sig. Ebba menar att dessa övningar gör att man får tänka själv och komma på lösningar vilket är en kunskap hon har med sig i sitt yrkesliv idag och arbetar utefter.

Våra informanter berättar om upplevelsen av vad som är relevant och som ger kunskap ofta är beroende av vem som lär ut det. Eliasson-Lappalainen (2016) beskriver hur forskare har olika uppfattning kring vad vetenskaplig kunskap är samt hur den ska användas och därmed förmedlas. Detta tänker vi är något som påverkar hur föreläsare väljer att förmedla sin kunskap till studenterna som lyssnar. Viktigt att ha i åtanke vid undervisning av teoretiska ämnen kan då vara den uppfattning våra informanter tydligt beskriver, att en tydligare koppling till praktiken behövs samt att en större delaktighet i undervisningen är önskvärd. De olika uppfattningarna kring vad kunskap är kan också ha betydelse i frågan. Vi menar också att ifall teorin ses som viktigare än praktiken kan detta påverka föreläsarens sätt att förmedla sin kunskap. Vi anser därför utifrån våra informanternas upplevelse det vara av värde att föreläsare vid socionomutbildningen ser kunskap som något som skapas i en konstant växling mellan teori och praktik, så som Eliasson-Lappalainen (a.a.) beskriver, för att studenter ska uppleva att kunskapen är applicerbar på praktiken.

Det finns hos våra informanter också en genomgående tanke om att mycket under utbildningen hade kunnat vara relevant om det kunde appliceras på den praktiska verkligheten som väntar efter examen som socionom. Detta finner vi är otroligt viktigt att lyfta och resonera vidare kring då vi menar att något som bristande undervisningsmetoder eller bristande förmåga att förmedla kunskap inte ska få stå i vägen för lärande i en akademisk utbildning som socionomutbildningen. Vi anser att det är viktigt att resonera vidare kring om det faktiskt är så som våra informanter diskuterar, att den teoretiska kunskapen hade kunnat upplevas mer givande genom andra undervisningsmetoder och bättre koppling till praktiken. Skulle utbildningen och dess teoretiska innehåll kunna upplevas som mer givande med endast en sådan förändring?

Campanini m.fl. (2013) uttrycker i sin rapport att de som lär ut socialt arbete i Sverige faktiskt har sin bas i det och är experter på sitt område medan det i Italien och England ibland kan saknas ett intresse för socialt arbete hos lärarna. Något vi reflekterar kring angående detta är just expertisen hos de som lär ut i Sverige.

Kan det finnas nackdelar med att utbildningen är så pass akademiserad att de som lär ut inte är praktiker utan faktiskt forskar på sitt område? Något en del av våra informanter nämner är gästföreläsare som varit bra och gett en bild av hur det praktiska arbetet ser ut. Kan den expertis som i forskningen (a.a.) benämns som positiv skapa en distans mellan den forskningsanknutna teoretiska kunskapen som lärs ut och den praktiska kunskapen, som i sin tur är anledningen till att våra informanter upplever att de inte kan applicera alla de teorier de lär sig i en praktiska verkligheten?

Det finns många andra aspekter att ha i åtanke vid resonemang liknande detta, som vilken erfarenhet varje enskild student bär med sig in i utbildningen vilken i sin tur också påverkar hur studenterna uppfattar och lär in teoretiska och praktiska kunskaper. Vi anser att detta resonemanget är viktigt att lyfta eftersom undervisningsmetoder genomgående i våra intervjuer beskrivs som en stor faktor i upplevelsen av hur givande en kurs är. Något vi också ser som intressant i analysen av hur våra informanter beskriver sitt lärande utifrån de teoretiska kurser som finns i utbildningen är att det återkommande beskrivs vara det praktiska, delaktiga lärandet som har varit den mest uppskattade samt givande undervisningsformen, vilket är i likhet med Deweys tankar (Forssell 2005). Detta är något vi kommer återkomma till och resonera mer kring senare i resultatet men som kan vara viktigt att ha i åtanke även här.

5.3 Teori och praktik

I Högskoleverkets utvärdering (2009) framgår det att det är upp till varje lärosäte hur balansen mellan akademisk kunskap samt praktisk yrkesförberedelse ska se ut. Vi kan alltså av detta förstå att det är relativt fritt för Malmö universitet att själva styra hur den praktiskt förlagda delen av utbildningen ser ut, samtidigt som vi förstår att de har egna riktlinjer och rutiner att ta hänsyn till. Högskoleverket (a.a.) är i sin utvärdering dock kritiska mot att det i examensordningen för socionomprogrammet inte finns någon specifik kunskap som beskrivs som nödvändig för att erhålla examen samt att det inte heller finns någon angivelse om hur olika moment ska fördelas under utbildningen. Våra informanter resonerar i intervjuerna kring uppdelningen samt kopplingen mellan teori och praktik där de alla uttrycker att de teoretiska delarna tar för stor plats i utbildningen.

Jag tycker att i ett sånt här praktiskt yrke har vi för mycket teori (Olivia).

Olivia beskriver att hon tycker att det finns för mycket teori i en utbildning som leder till ett praktiskt yrke. Olivia menar att hon, framförallt när praktikterminen kom, fick en känsla av att hon inte hade med sig så mycket från själva utbildningen som hon kunde koppla till det praktiska arbetet. Julia och Felicia beskriver båda att de under utbildningen saknar det fysiska mötet, samspelet, med människor. Felicia belyser också avsaknaden av praktiska verktyg som kan förankras i verkligheten. Felicia beskriver att hon inte upplever utbildningen som praktisk utan att den endast lägger en grund för att lära sig tänka kritiskt och ta ställning till olika frågor. Felicia berättar att hon hade en helt annan föreställning om vad utbildningen skulle ge henne när hon började. Även Agnes beskriver att utbildningen inte motsvarar det studenter förväntar sig. Hon upplever att utbildningen, samtidigt som den är praktiskt inriktad, är uppbyggd för att eventuellt läsa vidare. Detta upplever hon kan ge en obalans i själva utbildningen och därmed inte motsvarar förväntningarna av vilka kunskaper som ska fås genom att läsa programmet. Vidare beskriver hon att teorier är viktiga att ha med sig men menar att de under utbildningen tar över lite för mycket i förhållande till det praktiska lärandet.

Det finns saker i utbildningen som jag absolut inte skulle använda rent praktiskt i mitt arbetsliv men som jag fortfarande tyckte var intressanta och relevanta (Stina).

Stina berättar att hon tycker att socionomutbildningen är en väldigt ospecifik utbildning som handlar mycket om etik och bemötande vilket gör att hon upplever sig sakna den praktiska kunskapen. Stina anser också att det under utbildningens gång diskuterats mycket kring teorier om människan men att det inte förankras i ett verkligt möte. Stina uppger att det istället har en betydelse av vilken praktikplats du får om du lär dig mötet med människor. Två av våra informanter lyfter även gästföreläsare när de diskuterar hur utbildningen kopplar ihop teori och praktik, de menar att gästföreläsare som är aktiva på fältet kan förmedla mer kunskap utifrån att de även kan koppla den teoretiska kunskapen till det faktiska sociala arbetet.

Våra informanter beskriver en avsaknad av verktyg för att hantera den praktiska verkligheten och efterfrågar en tydlighet avseende hur alla de teorier som berörs inom utbildningen faktiskt ska appliceras i praktiken. Även tidigare forskning gjord av Lynch och Tham (2017) visar att nyexaminerade socionomer upplever sig sakna praktiska kunskaper vid ingången i arbetslivet. I lärandemålen för socionomprogrammet vid Malmö universitet (2019) beskrivs hur utbildningen syftar till att integrera teoretiska och praktiska moment samt att de praktiska momenten tillsammans med studentens tidigare erfarenheter är en viktig grund för de teoretiska studierna. Samtliga kurser i utbildningen ska syfta till att studenten ska kunna integrera det sociala arbetets teori med dess praxis. Utifrån det resultat vi fått vid våra intervjuer menar vi att det lärandemålen strävar mot inte stämmer överens med den upplevelse våra informanter har efter att ha tagit examen vid Malmö universitet. Även de teoretiska ramverk vi använt oss av betonar att den teoretiska och praktiska kunskapen är beroende av varandra och att den praktiska kunskapen riskerar att tystas ned genom att för stor vikt läggs vid den forskningsanknutna, teoretiska kunskapen (Gustavsson 2002).

Lynch och Tham (2014) resonerar kring huruvida akademiseringen av socionomutbildningen i Sverige har gått för långt och ifall det är tid att omvärdera vikten av praktiskt förlagda studier och praktiska färdigheter. Den minskade delen av praktiskt förlagd utbildning ger ett större behov av färdighetsträning för socionomer som är nya i yrkesrollen. Bergmark och Oscarsson (2016) beskriver att det i och med akademiseringen av socionomprogrammet uppkommit en spänning vilken brukar beskrivas i termer av forskning kontra praktik. Eliasson-Lappalainen (2016) beskriver att teori av en del forskare kan värderas högre än praktik och menar att detta kan innebära en risk då den teoretiska kunskapen tystar den praktiska trots att denna behövs och ger resultat i praktiken. Vi menar att det är viktigt att lyfta den uppfattning våra informanter har av fördelningen mellan teori och praktik i förhållande till det praktiska yrke som väntar dem, med risken som lyfts av Eliasson-Lappalainen (a.a.) i åtanke. Intressant menar vi även är den akademisering som skett av socionomprogrammet i förhållande till det våra informanter beskriver, samt vad tidigare forskning av Lynch och Tham (a.a.) framhävt. Vi menar att den akademisering som skett i förhållande till upplevelsen av att teorin tar för stor plats i utbildningen är en utveckling som i detta avseende går åt fel håll. Vi vill i likhet med Lynch och Tham (a.a.) mena att det faktiskt är dags att resonera kring uppdelningen av utbildningens teoretiska och praktiska delar.

Två av våra informanter beskriver att utbildningen på grund av dess obalans mellan teori och praktik inte motsvarar det studenter förväntar sig. Liknande beskrivning görs av Alexius och Kejerfors (2012). De menar att det inte finns en enhetlig uppfattning avseende innehållet i de kunskaper som socionomstudenter förväntas utveckla mellan lärosäten, lärare och studenter.

Vidare beskriver de även förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiskt handlande som grundläggande för att utbilda kompetenta socionomer. De menar att samspelet mellan teori och praktik behöver förtydligas av lärare som undervisar vid socionomprogrammet. Att förmågan att omsätta teori i praktiskt handlande beskrivs som grundläggande menar vi är viktigt i förhållande till det våra informanter beskrivit i tidigare kapitel avseende undervisningsformer samt även utifrån vad som beskrivs avseende att utbildningens uppdelning skapar en känsla av obalans. Forskning visar att detta är en av de viktigaste delarna för att en utbildad en kompetent socionom, dock uttrycker våra informanter att just samspelet mellan teori och praktik är en bristande del i utbildningen.

5.4 Socionomutbildningens praktikförlagda termin

I tidigare forskning av Campanini m.fl. (2013) samt Lynch och Tham (2014) finns ett tydligt och uttalat mönster av att deras informanter ansåg den praktiskt förlagda utbildningen som väldigt viktig och relevant för utbildningen. Deras informanter hade även en önskan om mer kontakt med det praktiska fältet. Även i vår studie kan vi se ett tydligt resultat i form av att den praktiskt förlagda utbildningen är den viktigaste och mest uppskattade delen av socionomutbildningen. Alla informanter uttryckte även i vår studie en önskan om mer praktiskt förlagd utbildning och gav olika förslag på hur denna skulle kunna se ut.

När man kom tillbaks till skolan efter praktiken var det helt annorlunda för då kände man sig säkrare i sin roll (Julia).

Julia uttrycker att den termin där hon lärde sig mest under socionomutbildningen var praktikterminen. Julia berättar att hennes handledare lät henne göra mycket på egen hand och därmed ta stort eget ansvar. Julia upplever att detta har påverkat henne väldigt positivt i form av att hon utifrån detta egna ansvar och att få göra praktiskt på egen hand lärde sig mycket. Hon beskriver att hon utvecklades på så sätt att hon kände sig tryggare och säkrare i sin roll som socionom. Även Stina berättar att hon under praktikterminen utvecklades väldigt mycket och att den terminen hjälpte henne att förstå delar av det tidigare teoretiska hon lärt sig under utbildningen. Agnes beskriver i likhet med övriga informanter att praktiken är den termin som förbereder mest inför yrkeslivet då den ger en möjlighet för praktiskt lärande. Hon uttrycker att praktikterminen ger en möjlighet att få använda sig själv som person och förbereder inför hur det kan vara att arbeta som socionom i det kommande yrkeslivet. Agnes berättar att även hon utvecklades väldigt mycket under sin praktikperiod. Hon fick chansen att hålla i många samtal och utvecklade en trygghet i sig själv som blivande professionell. Hon beskriver också att hennes tidigare erfarenhet av socialt arbete, vilken hon fick vid två års studieuppehåll från utbildningen, gav henne ett försprång avseende den personliga och professionella utvecklingen under praktiken. Hon menar att det blir en stor skillnad att påbörja sin praktik när man har en bild av hur socialtjänsten och arbetet där fungerar, jämfört med att påbörja praktiken utan erfarenhet inom området.

Ebba är den av våra informanter som haft sin praktikperiod utomlands och hon beskriver praktiken som väldigt bra och önskar inte förändra någonting. Hon uttrycker att hon fick mycket kunskap på sin praktikplats då hon fick samtala mycket med människor. Ebba berättar att hon på sin fritid under praktiken lärde sig väldigt mycket av att vara i ett annat land. Ebba menar att kulturen och hur andra arbetade där bidrog till att hon fick ny kunskap. Dock anser Ebba att hon till följd av att inte ha arbetat med myndighetsutövning tappade en viktig del av utbildningen, men då hon sommarjobbade på myndighet upplever hon sig ha tagit igen den kunskapen i efterhand.

I studiens bakgrund beskrivs hur socionomutbildningens praktiska moment ständigt varit viktiga delar av utbildningen. Praktikperioden omfattades tidigare av två terminer men har under åren förändrats till att i dagsläget endast omfattas av en termin. År 2000 var det endast den interkulturella profilen vid lärosätet i Östersund som hade två terminers praktik (Högskoleverket 2000). Vi anser det vara intressant att diskutera vidare samt uppmärksamma att större delen av våra informanter har efterfrågat mer praktiska inslag i utbildningen samtidigt som utbildningens utformning under åren har gått åt det motsatta hållet. Även Lynch och Tham (2014) resonerar kring den akademisering som skett av socionomutbildningen och menar att praktiskt förlagda studier inte ses som en prioriterad del av socionomutbildningen i Sverige, vilket de jämför med utvecklingen i England där den praktikförlagda delen utökades från 130 till 200 dagar år 2004.

Men sen fanns det ju andra som absolut inte sysslade med biståndshandläggning på sin praktik och då saknar man ju det – den verkliga kunskapen (Stina).

Stina menar att praktiken är viktig utifrån ett annat perspektiv där arbetsplatsen på praktiken du hamnar på kommer vara avgörande för att du ska få med dig en viss typ av kunskap. Stina exemplifierar med att en praktikplats på socialtjänsten med biståndshandläggning kommer att ge dig färdigheter inom detta, vilket du annars inte får inom skolan. Stina förklarar att delen av utbildningen som berör utredningar inte kan anses vara tillräcklig. Stina menar att detta resulterar i att man saknar den verkliga kunskapen om man hamnar på en praktikplats som inte innefattar vissa viktiga delar. Stina uttrycker att praktikterminen fördelat på en arbetsplats är för lång och önskar att terminen skulle varit uppdelad på så sätt att man fick vara inom två olika arbetsområden. Stina nämner också att det görs ett studiebesök i termin ett men att det inte heller ger en verklig kunskap eftersom man inte får möjlighet att praktisera det på egen hand.

Det hade varit intressant att få inblick i något mer, att få se en annan verksamhet också (Felicia).

Felicia beskriver att hon anser att kunskap om det verkliga arbetslivet endast kan fås när du är ute på praktik. Hon menar att det är på praktikplatsen man lär sig att bemöta människor, en kunskap hon saknar i skolans miljö. Vidare beskriver Felicia att hon tycker att en termins praktik är för lite för att kunna lära sig en hel verksamhet utantill men att hon ändå hade föredragit att dela upp terminen på två platser eftersom det är så värdefull kunskap att kunna förstå ytterligare ett område inom socialt arbete. Felicia föreslår också att fältveckor borde införas på socionomutbildningen i Malmö, där man som student under en vecka besöker olika instanser inom socialt arbete. Detta för att ge en större inblick i vilka olika instanser som finns eftersom detta saknas i utbildningen.

VFU:n är så långt bak i utbildningen, man får inte en fot in i verkligheten förrän man nästan är färdig (Felicia).

Felicia tycker också att praktikterminen kommer för sent utbildningen. Hon menar att om den funnits tidigare i utbildningen hade man som student kunnat få en inblick i vilka verksamheter man kan arbeta i framöver. Agnes beskriver i likhet med Felicia att praktikterminen är bra men menar att det kunde vara gynnsamt att ha ytterligare en, kanske lite kortare, praktikperiod i början på utbildningen. Detta för att studenterna tidigare kan hitta en utbildning som passar dem, få se olika verksamheter samt få en bild av vad arbetet kan innefatta.

Olivia beskriver att det kan vara bra att ha en praktiktermin på samma ställe då man lär sig området grundligt, men menar samtidigt att man också förlorar på det i en så bred utbildning som socionomutbildningen. Olivia önskar att det funnits några kortare praktikförlagda perioder för att få mer insyn i andra delar av arbetet.

I den internationella studie som gjorts av Campanini m.fl (2013) beskrivs att den praktikförlagda delen av socionomutbildningen i Italien innefattar en praktisk period varje år, vilket resulterar i att totalt en fjärdedel av utbildningen är praktikförlagd. Detta kan också jämföras med England där nästan halva utbildningen är praktikförlagd. Trots att den praktikförlagda utbildningen har större plats i Italien och England upplever tillfrågade studenter där ändå en ambivalens för den teoretiska delen av utbildningen. Ett resultat som hade kunnat förväntas av att ha mer praktiskt förlagd utbildning hade kunnat vara att de teoretiska delarna av utbildningen lättare kunde appliceras, dock kan detta vara en organisatorisk fråga huruvida de teoretiska delarna kopplas till de praktiska. Intressant hade varit att studera de två nämnda ländernas utbildning närmre och även se hur fördelningen av praktik och teori ser ut för att få en förståelse för hur de har möjlighet till en så stor del praktikförlagd utbildning i jämförelse med Sverige. Dock vill vi här poängtera att vi i Sverige har ett lärosäte som erbjuder två praktikförlagda perioder om 22,5 högskolepoäng vardera, vilket vi menar att Malmö universitet hade kunnat hämta inspiration från utifrån vad våra informanter upplever och beskriver sig sakna.

Precis som Deweys pedagogik (Hartman 2003) förespråkar uppstår den verkliga kunskapen i relationen mellan teori och praktik, och båda delar är beroende av varandra. Praktik utan någon teoretisk förankring garanterar inte kunskap, varför vi med detta resonemang menar att det är värt att tänka kring inte bara omfattning av praktiskt förlagd utbildning utan även hur den är upplagd och organiserad. En bra organiserad utbildning med tydliga kopplingar mellan teori och praktik anser vi ökar studenternas möjligheter att knyta sina teoretiska kunskaper till det praktiska och därmed skaffa sig både kunskap och erfarenhet. Alla våra informanter beskriver en önskan om mer praktikförlagd utbildning, de diskuterar olika alternativ för att lyckas få in åtminstone någon vecka i början på utbildningen. En önskan om mer praktiskt förlagd utbildning beskrivs av våra informanter dels som en önskan att få se en större del av fältet men även som en möjlighet att förstå vad de teoretiska ämnena faktiskt handlar om i det sociala arbetets verklighet.

5.5 Den tydliga bristen på samtalsmetodik

Alltså jag kommer inte ens ihåg vad det heter, så intressant var det (Julia).

Praktiska färdigheter samt träning i dessa färdigheter efterfrågas i tidigare forskning av Lynch och Tham (2014). Även våra informanter beskriver en brist på praktisk kunskap samt samtalsmetodik i utbildningen, de beskriver tydligt att den samtalsmetodik som finns i utbildningen inte är tillräcklig. Julia berättar att den befintliga kursen i samtal inte har gett henne något att använda praktiskt i hennes nuvarande yrke. Hon berättar att kursen gavs utifrån att man skulle samtala med kurskamrater via en bestämd metod men att själva träningen inte resulterade i någon kunskap hon kunde ta med sig. När Julia tog examen upplevde hon sig även sakna kunskap avseende att hålla i samtal när det finns många personer i rummet, som anhöriga samt andra yrkesverksamma, en kunskap hon berättar att hon fick staka sig fram till på sin arbetsplats. Julia anser att det hade varit en stor tillgång att få lära sig MI eller annan samtalsmetod som faktiskt används i praktiken. Julia belyser också vikten av

att få lära sig att ställa öppna utredande frågor eftersom många socionomer börjar sin anställning inom myndighet där detta används.

Skolans samtalsmetodik var fika i tre veckor (Stina).

Stina uttrycker att skolans samtalsmetodik är ”katastrofal” jämfört med hur samtalen ser ut i yrkeslivet. Stina berättar att hon under utbildningen i den samtalsmetodik som fanns inte fick någon handledning eller gavs en verklig bild av hur samtal såg ut. Stina önskar att de skulle utfört mer rollspel för att träna sig i samtal. Som ett resultat av utebliven inläring har hon istället fått lära sig samtalsmetodik via utbildningar i sitt arbete, vilket hon menar är en möjlighet som inte alla nyexaminerade socionomer får. Stina berättar att många socionomyrken önskar att man ska ha arbetat med Marte Meo eller MI och menar att detta hade varit önskvärt att ha med sig.

Pia Tham föreslår att socionomer borde ha en motsvarighet till den AT-tjänstgöring som läkare har, eftersom det finns ett behov av någon slags träning i yrket under vägledning (Pavlica 2019). Våra informanter uttrycker att starkt behov av träning i samtal, och denna kunskap går inte att få genom att enbart studera teorier och uppbyggnad av samtal, utan det måste få lov att praktiseras flera gånger om. Träning i samtal behöver precis som Tham beskriver göras under vägledning, varför vi tänker att det hade behövt vara en given del i utbildningen.

I en studie gjord av Lynch och Tham (2017) framgår att studenter som kände sig osäkra inför sitt yrkesliv utifrån en bristande träning i samtal också löpte större risk att utsättas för hot under möten med klienter. Vi tycker inte att det är rimligt att nyexaminerade socionomer ska vara en riskgrupp att utsättas för hot på grund av att de saknar kunskap efter sin utbildning inom ett så pass väsentligt och viktigt område.

Om man inte vet vad man håller på med så kan det ju ge skada (Felicia).

Även Felicia berättar att hon under utbildningen saknade en stor del samtalsmetodik och skulle vilja öva mycket mer på samtal. Felicia berättar att kursen som gavs under utbildningen var på en högskolepoäng och att den var långt ifrån tillräcklig när man väl kommer ut i arbetslivet och träffar många olika människor i olika situationer. Felicia redogör för behovet av att träna på samtal i en säker miljö där det inte spelar så stor roll ifall det blir fel, för att på så sätt sedan kunna hantera samtal i det riktiga mötet med klienten. Felicia menar att en relation med en klient kan komma att påverkas negativt om du inte vet hur du ska samtala med denne. Felicia önskar att socionomer under utbildningen fått lära sig MI för att känna sig mer förberedda i yrkeslivet.

Jag tänker att det är svårt att känna sig säker på samtal utifrån att vi läser samtal, vad är det, typ en vecka och något litet i termin fyra några dagar (Agnes).

Agnes lyfter precis som övriga informanter en önskan om mer samtal, hon beskriver att hon i dagsläget känner sig säker på att hålla ett samtal men att detta inte kommer från den samtalsmetodik utbildningen ger utan från den praktikplats hon hade vilken var en samtalsmottagning. Hon beskriver att det går att samtala utifrån den person man är men för att kunna samtala utifrån sin profession krävs någonting annat och det ges inte genom utbildningen.

Agnes beskriver även att man under utbildningen inte möter så många personer som är aktuella inom socialtjänsten om man inte har arbetat under sin utbildning eller haft praktik på området vilket kan skapa en osäkerhet i mötet som professionell. Även Olivia uttrycker att samtalsmetodiken var för kort men ändå hade haft potential om man gjort kursen längre. Olivia menar att var man än hamnar som socionom så kommer man arbeta med människor vilket ställer krav på att man bör ha samtalsmetodiken med sig. Ebba berättar att hon lärde sig samtalsmetodik under tiden hon arbetade extra under utbildningen. Ebba tycker inte att skolans samtalsmetodik är tillräcklig och menar att man i yrkeslivet har många möten och träffar många människor och därför behöver mer kunskap än vad utbildningen ger.

Våra informanter uttrycker ett stort behov av ytterligare samtalsmetodik och menar att det är näst intill orimligt att en utbildning om 210 högskolepoäng som ska förbereda inför ett praktiskt fält som socialt arbete inte innehåller mer samtalsträning eller samtalsmetodik. Vi anser att det är viktigt att lyfta att samtalsmetodiken är en så pass liten del av utbildningen och enligt våra informanter även en kritiserad del då denna korta period inte gav den kunskap som behövs inför yrkeslivet. Resultat från tidigare forskning av Lynch och Tham (2017) visar också att samtalsmetodiken är bristande och skapar konsekvenser för ingången i arbetslivet då socionomer inte känner sig förberedda på att hålla professionella samtal och blir osäkra i sin yrkesroll. Utifrån den tydliga önskan om mer praktisk träning i samtal kommer vi åter till vårt teoretiska ramverk och Deweys tankar om att göra för att lära (Hartman 2005). Vi kommer att resonera vidare kring detta i nästkommande kapitel.

5.6 Learning by doing

En av våra informanter, Stina, lyfter uttrycket ”learning by doing” i sin intervju. Hon beskriver att det är en väldigt viktig del för kunskapsinläring och att praktikterminen bidragit högt till detta. Vidare beskriver Stina att yrket som socionom i sig handlar mycket om att lära genom att göra. Intressant menar vi också är att det genomgående i våra intervjuer beskrivs hur undervisningsformer som innebär en delaktighet för studenterna upplevs betydligt mer givande än andra undervisningsformer. Det beskrivs också av våra informanter hur exempelvis gästföreläsare, vilka på ett tydligt sätt kan koppla teorin till det sociala arbetets praktiska verklighet, upplevs kunna förmedla kunskap på ett bättre sätt än föreläsare som endast väljer att berätta om teorier utan att förankra dem i verkligheten.

Dewey (2004) menar att det är i stadiet mellan aktivitet och reflektion som kunskap uppstår, även uttryckt genom det som ofta kännetecknar hans teori - ”learning by doing”. Vi ser tydligt genom våra intervjuer att den pedagogik och teori Dewey beskriver är vad våra informanter uppskattar samt efterfrågar. Att alla våra informanter uttrycker en önskan om mer praktikförlagd utbildning, samt menar att praktikterminen var den termin som tillsammans med juridiken gav allra mest kunskap inför arbetslivet menar vi är otroligt viktigt att lyfta i detta sammanhang. Juridikterminen beskrivs vara tydlig och ge konkret kunskap till arbetslivet samtidigt som praktikterminen beskrivs som den enda termin där studenter får chansen att knyta ihop teorier med den praktiska verkligheten. Praktikterminen beskrivs även som den termin vilken utvecklade våra informanters känsla av trygghet i sina roller som socionomer. Dewey (a.a.) menar att skolan behöver föras närmare det samhälle vars syfte skolan ska tjäna, han beskriver även att uppdelningen mellan teori och praktik behöver överges och att skolan istället behöver se dessa som komplement till varandra.

Vi kan inte nog påpeka hur viktigt vi anser det vara utifrån den upplevelse våra informanter förmedlar, att utformningen av socionomutbildningen behöver analyseras utifrån dess teoretiska samt praktiska delar och kopplingen mellan dessa. Vi menar att det för blivande socionomer är otroligt viktigt att få lov att träna i den praktiska verklighet de senare ska arbeta och stödja människor i. Här ska de ges utrymme att få lov att öva, utan att det påverkar eller skadar klienter. I en miljö anpassad för träning tillåts socionomerna att göra misstag och sedan rätta till dem för att på så sätt lära sig hur de ska gå tillväga. Vi vill att Deweys tankar om att verkligt lärande handlar om att handla, reflektera över handlingen och dess konsekvenser samt att få ompröva handlingen (Forssell 2005) tas i beaktning vid analysen av våra informanternas upplevelse då vi menar att hans tankar i stora drag är det som beskrivs och efterfrågas. Även i informanternas upplevelse av en bristande samtalsmetodik både utifrån den tid som läggs av utbildningen till detta, samt hur av våra informanter kritiserad denna lilla del av utbildningen faktiskt är. Vi vill även knyta an till Eliasson-Lappalainen (2016) tankar om att utbildning inom socialt arbete idag innefattar en tanke om att teoretisk kunskap framtagen på vetenskaplig väg antas stå över samt ha legitimitet att få styra praktiken.

5.7 Förberedelse inför arbetslivet

Ett av de tydligaste mönstren vi ser i vår studie är känslan av att vara oförberedd. Alla våra informanter beskriver att socionomutbildningen inte förberett dem inför arbetslivet som de önskat. De beskriver att andra delar, som yrkeserfarenhet eller tidigare erfarenheter av samtal, har förberett dem mer inför den praktiska verkligheten som väntar än en 3,5-årig utbildning på universitetsnivå.

Jag tror inte den har förberett mig så mycket som jag hade velat inför arbetslivet (Julia).

Julia beskriver att utbildningen inte förberett henne inför arbetslivet så som hon önskat, hon tror att genomgående högre krav under utbildningen hade förberett mer i samband med ett tydligare syfte under utbildningens kurser. Julia resonerar kring att hon i dagsläget inte upplever att hon saknar någon specifik kunskap men menar att detta troligtvis handlar om att hon på sin nuvarande arbetsplats lärt sig bitar hon anser sig sakna. Stina anser sig inte sakna någon direkt kunskap från utbildningen eftersom programmet är så brett men hon belyser att hon inte fått särskilt mycket förberedelse inom LSS-yrket som hon arbetar inom idag. Stina uppger att hon utifrån sin utbildning kombinerat med sitt nuvarande yrke känner sig förberedd inför yrkeslivet på ett visst plan. Hon känner sig inte nöjd med hur utbildningen i sig förberett henne och uppger att hennes arbetslivserfarenhet haft stor inverkan på hennes lärande.

Men jag känner mig ju inte klar på något sätt liksom (Felicia).

Felicia berättar att hon lite naivt trodde att hon vid examen skulle vara färdig socionom och i någon mån kunna ta sig an vilket yrke som helst inom området. Hon säger att hon dock ganska snabbt under utbildningens gång förstod att så inte var fallet utan att utbildningen för henne snarare bestod av en mental förberedelse för att sedan ta sig an yrkeslivet. Hon berättar att hon landat i tanken att det är på hennes framtida arbetsplats hon kommer att få lära sig den praktiska delen av yrket. Felicia menar att själva läroprocessen började efter examen där hon försökte hitta sin egen struktur i början och försöka fylla i kunskapsluckor på egen hand. Ebba beskriver att hon har vänner som är socionomer samt att hon själv har arbetslivserfarenhet vilket gör att hon känner sig förberedd till en viss grad, hon beskriver dock att hon utan detta inte hade känt sig redo då hon tog examen.

Många av våra informanter hade arbetslivserfarenhet antingen genom att de arbetat innan de påbörjade socionomprogrammet eller genom att de arbetade under tiden de studerade. Detta har gjort att de känt sig mer säkra både under utbildningen men även i sina roller som nyexaminerade socionomer. Som beskrivet i socionomprogrammets lärandemål (Malmö universitet 2019) är studenternas tidigare erfarenhet en viktig grund för den teori som lärs ut i utbildningen. Ändå finns det inget krav om erfarenhet av arbetslivet för att antas till utbildningen, trots att den är så uppenbart viktig att ha med sig. Yrkeserfarenhet diskuterades som en merit för socionomprogrammet redan på 1990-talet men man var då inte beredd på att formellt ställa krav på yrkeserfarenhet hos studenter för att antas till programmet (Högskoleverket. Det finns ingen tvekan om att praktiska inslag samt praktisk erfarenhet alltid varit en viktig del av socionomprogrammet, dock kan vi också tydligt se i vår tidigare forskning att det praktiska lärandet minskat under året samt står väldigt lågt i förhållande till andra länders utbildningar i socialt arbete.

Ja, jag vet inte. Alltså. Alltså jag vet inte riktigt om den förberedde mig (Agnes).

Agnes beskriver att hon inte riktigt vet om eller hur utbildningen förberedde henne inför yrkeslivet. Något hon prioriterade då hon började söka arbete inför sin examen var att få börja arbeta på en plats där hon fick möjlighet att vara ny, detta menar hon var en prioritering då hon inte kände sig förberedd på något specifikt arbete efter examen utöver det hon arbetat med under tiden hon gått utbildningen. Agnes upplever även att den största delen av den kunskap hon har med sig faktiskt inte kommer från socionomutbildningen utan att hon fått den genom sin yrkeserfarenhet. Hon menar vidare att mycket kunskap kan fås genom den arbetsplats hon idag arbetar på och att hon för sin egen del upplever sig växa in i rollen som socionom där. Agnes uttrycker i intervjun att hennes tidigare arbetserfarenhet samt ett studieuppehåll under två år i socionomutbildningen gav henne bättre möjligheter att utvecklas under sin praktikperiod på ett personligt samt professionellt plan. Hon berättade att även hennes handledare uttryckt att de kunde se att hon hade ett försprång i förhållande till de studenter som påbörjat sin praktik utan någon tidigare arbetslivserfarenhet inom socialt arbete.

Intressant i förhållande till informanternas tankar om att arbetslivet lärt dem de bitar de upplever sig sakna eller behöva är Pia Thams tankar om att en AT-tjänstgöring hade behövts för nyexaminerade socionomer (Pavlica 2019). Vidare diskuterades behovet av en AT-tjänstgöring redan på slutet av 1990-talet (Högskoleverket 2000) vilket vi tänker visar att behovet funnits under en längre period. De tankar Tham lyfter kring var ansvaret för att förbereda en socionom finns, ifall det är vid lärosätet eller på arbetsplatser, menar vi är viktiga att ha i åtanke i denna diskussion. Anders Bruhn lyfter att många arbetsplatser infört introduktionsprogram för nyanställda (Hammar 2016), medan Lynch och Tham (2014) menar att det i verkligheten inte finns den typen av introduktion på grund av nedskärningar av budget samt ökad arbetsbelastning. Vi tänker att vidare studier avseende introduktion för nyexaminerade hade varit intressant för att få tydligare bild av hur det ser ut idag.

Stina beskriver att det finns många som går socionomutbildningen utan att ha någon arbetslivserfarenhet som är osäkra och oförberedda på vad det innebär att vara nyexaminerad samt vilka arbetsmöjligheter det finns för dem. Hon beskriver att en examen från nästan alla utbildningar innebär att du per automatik blir kvalificerad för en anställning eller ett yrke, medan det inom socionomyrket krävs arbetslivserfarenhet eller ytterligare utbildningar för att kvalificeras för många arbeten.

Detta resonemang beskrivs även av Akademikerförbundet SSR (2015) som menar att nyexaminerade socionomer ofta upplever en osäkerhet inför vad de faktiskt kan. Något som är otroligt viktigt i sammanhanget är även att det finns ett uttalat problem angående att chefer inom skola, hälso- och sjukvård samt kriminalvård faktiskt inte vet vad en socionoms kunskaper innefattar. Akademikerförbundet SSR (a.a.) beskriver även hur de som examinerat från socionomprogrammet inte får med sig en yrkesidentitet så som studenter vid andra populära program som jurist- eller psykologprogrammet. Denna yrkesidentitet, eller snarare bristen på den som Stina beskriver menar vi spelar en stor roll i känslan av att inte vara förberedd. Vi tänker att en tydlig yrkesidentitet innebär en starkare känsla av att veta vad man kan, vilket också skapar förutsättningar att gå in i yrkeslivet med en tryggare känsla.

I vår studie finns inga tveksamheter i att nyexaminerade socionomer känner sig oförberedda på sin yrkesroll som socionom efter att ha läst socionomprogrammet vid Malmö universitet. Lynch och Tham (2017) beskriver precis samma mönster i sin studie där de såg att de tolv socionomer de intervjuat alla beskrev en känsla av att vara oförberedd. Viktigt att ha med sig är att de studenter som varit aktiva på det sociala arbetets praktiska fält och fått yrkeserfarenhet under utbildningen upplever sig mer förberedda. Detta är i sig inte så konstigt då vi under studien sett att det är just den praktiska erfarenheten och det praktiska lärandet som bidragit till mest kunskap. Dock menar vi att det viktiga att diskutera i frågan är varför socionomprogrammet, om 210 högskolepoäng, inte kan bidra med tillräckliga kunskaper för att en nyexaminerad socionom ska känna sig förberedd och redo att ge sig ut i arbetslivet.

6. DISKUSSION

Syftet med vår studie har varit att undersöka hur nyexaminerade socionomer upplever att utbildningen förberett dem inför yrkeslivet samt hur de resonerar kring socionomprogrammets innehåll och utformning. I kapitlet nedan diskuteras först den metod vi använt oss utav i studien, följt av en diskussion kring det resultat vi kommit fram till.

6.1 Metoddiskussion

För att täcka våra frågeställningar valde vi att använda oss utav kvalitativa intervjuer som metod. Den kvalitativa metoden kan till skillnad från den kvantitativa användas med fördel då man eftersöker upplevelser, via intervjuerna kan därmed en djupare förståelse fås för hur socionomerna upplever att utbildningen förberett dem inför yrkeslivet. Vi hade vid sökandet efter informanter inga svårigheter att hitta personer som ville ställa upp på en intervju för vår studie. Utifrån våra frågeställningar skapade vi en intervjuguide för att på så sätt säkerställa att vi täckte in vårt syfte med studien. Intervjuguiden var semistrukturerad och genom ett sådant upplägg skapade vi utrymme för följdfrågor samt gav informanterna möjlighet att lyfta sitt eget perspektiv på vad utbildningen gett dem. Vårt urval av informanter skedde genom ett bekvämlighetsurval, där en av oss forskare haft kontakt med en tidigare socionomklass som tagit examen i januari 2019 och där ställde frågan om intresse fanns för att medverka i en intervju.

Vi har under hela studiens gång varit medvetna om våra egna roller som forskare eftersom vi delar fält med våra informanter och på så sätt har en relativt stor förförståelse inom området. Aspers (2007) menar att forskarens intresse kan påverka studien och dess resultat varför vi är införstådda med att det utifrån detta fanns en risk att vi skulle styra informanterna och vad som sedan framställs i resultatet.

Som ett led i att undvika detta valde vi att anta ett fenomenologiskt förhållningssätt där vi som forskare varken styr eller uppmuntrar informanten mot ett särskilt håll under intervjuerna. Naturligtvis styr vi dem utifrån de frågor vi har men genom att ställa öppna frågor låter vi informanterna själva berätta om exempelvis kurser de haft mest nytta av eller kunskap de anser sig sakna.

Utifrån vår förförståelse som uppkommit genom egna erfarenheter av utbildningen samt i samtal med kurskamrater och andra färdigutbildade socionomer har vi en viss uppfattning om vad svaren på våra frågeställningar skulle kunna vara. Vi har dock ändå försökt lägga denna förförståelse åt sidan vid varje intervjutillfälle och istället låtit intervjuguiden samt det informanterna berättar om styra oss framåt. Det fenomenologiska förhållningssättet går ut på att uppmuntra informanten att berätta fritt, utan att på något sätt styra personen i någon riktning än den som informanten väljer. Det är snarare så att det är den faktiska berättelsen som uppstår som uppmuntras, vilket är precis det vi vill åstadkomma för att undvika att genom vår förförståelse styra studien och dess resultat.

Vi upplevde att våra informanter entusiastiskt berättade om sina upplevelser på ett öppet sätt vilket ger oss en trygghet i att de har berättat utifrån egna tankar och erfarenheter. Informanterna började redan vid den första öppna frågan kring deras upplevelse av socionomutbildningens förberedelse inför yrkeslivet att prata om liknande upplevelser informanterna emellan. Vi upplevde att våra intervjuer var lätta att genomföra då samtalen flöt på bra och svaren som framkom täckte in våra frågeställningar.

Genom att varje intervju spelades in och transkriberades uppstod ett större utrymme för att tolka och tematisera det empiriska material som framkommit. Eftersom vi är två forskare innebär det att vi behöver vara överens om att vi tolkar materialet på samma sätt. För att säkerställa detta har vi båda två varit delaktiga i att transkribera och tematisera texterna, och utifrån detta bearbetat vårt material grundligt. Vi har fört diskussioner regelbundet kring de resultat vi fått samt genomgående ställt resultaten mot bakgrund, teorier samt tidigare forskning för att på så sätt jämföra och analysera.

Att dela fält med våra informanter har gett upphov till diskussioner kring huruvida det kan ses som en tillgång eller om det istället har haft en negativ inverkan på studien. Vi har diskuterat riskerna ovan samt förhållit oss till dessa, dock menar vi att det faktiskt ger en fördel och i någon mån ett försprång att dela samma forskningsfält med informanterna. Genom att vara studenter på samma utbildning finns det en lyhördhet och förståelse utifrån båda hållen. Vi kan förstå på ett helt annat sätt hur socionomerna upplevt kurser, praktiktermin, samtalsmetodik, undervisningsformer och så vidare eftersom vi själva gått igenom samma sak, jämfört med forskare som inte har samma bakgrund. Informanterna har förutsatt att de inte behöver förklara utbildningens innehåll från grunden för att de vet med sig att vi besitter samma erfarenhet som dem. Vi har upplevt att detta medfört att informanterna på ett tryggt sätt kunnat berätta fritt kring deras upplevelser, och de har under intervjuernas gång kunnat få bekräftat att vi förstår vad de menar eftersom vi kan relatera till deras erfarenheter. Vi menar att detta skapar rum för både trygghet och förtroende och leder till att informanterna kan slappna av, vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för ett aktivt berättande.

Bekvämlighetsurvalet vi använt oss utav är ett icke-sannolikhetsurval och enligt Bryman (2011) kan resultatet som framkommer inte generaliseras till hela populationen. Vi har varit väl medvetna om detta och har inte heller haft som syfte att skapa en studie där resultatet kan generaliseras.

Vi har avgränsat studien till att endast undersöka studenter från Malmö universitet och för att göra det ännu snävare är det endast sex informanter ur en socionomklass som vi valt att studera. De sex informanterna arbetar idag på helt åtskilda arbetsplatser och har i dagsläget ingen daglig kontakt. Vi menar därför att informanterna inte påverkat varandra varken innan eller efter intervjuens genomförande genom att till exempel berätta vad det svarat på våra frågor.

Studiens omfång tillåter inte fler perspektiv än vad beskrivet ovan, varför begränsningen skett därefter. Vi fick dock snabbt kännedom om att mycket av det som framkom i intervjuerna stämde väl överens med den kunskap vi inhämtat från artiklar och litteratur samt de teorier vi valt att analysera studien med. I den tidigare forskningen har studier gjorts på socionomer från andra universitet, både i Sverige samt utomlands. Även dessa studier presenterade liknande resultat varför vi ändå anser att vår studie kan representera fler än endast de sex socionomer som deltagit. Vi har valt att i resultatet presentera många av de citat som framkommit i intervjuerna, detta för att lämna möjlighet för läsaren att själv tolka det sägs av informanterna. Vi anser också att citat tydligare presenterar en bild av hur verkligheten faktiskt ser ut och upplevs av dem.

6.2 Resultatdiskussion

Utifrån den empiri vi inhämtat genom intervjuer, tidigare forskning samt från teorier som vi presenterat i vår studie anser vi att vi lyckats besvara våra frågeställningar. Vi upplever att ämnet vi valt att studera är något som många socionomstudenter samt nyexaminerade socionomer finner stort intresse för och gärna diskuterar. Under studiens gång och i vårt arbete med resultat och analys ser vi att den övervägande delen stämmer väl in på tidigare forskning kring ämnet samt de teorier vi valt att använda oss utav.

Resultatet visar att socionomerna anser att socionomprogrammet är en bred utbildning som bland annat innefattar många olika teorier som ska läras in. Socionomerna menar dock att många av dessa teorier saknar konkret förankring i verkligheten, varför det resulterar i en otydlighet och en oförståelse om varför det ska läras in. Precis som Dewey beskriver i sin teori om learning by doing (Hartman 2003) hade det krävts en praktisk förankring till varje teori för att kunskap ska uppstå och ses som begriplig. Vi kan se att detta leder till att socionomutbildningens innehåll kan upplevas som abstrakt, och där socionomerna många gånger inte vet syftet med att lära sig specifika moment. Detta innebär en viss frustration för socionomerna där de i efterhand kan relatera till sitt nuvarande yrkesliv och förstå att det fanns moment under utbildningen som de inte haft nytta av eller kunnat använda konkret, och där man istället hade kunnat ersätta kurser med innehåll som faktiskt varit användbart.

Det framgår också tydligt att våra socionomer upplevt att de fick mest kunskap utifrån praktiskt lärande under utbildningens gång, och främst genom den praktikförlagda terminen. Deweys teori (Hartman 2003) belyser vikten av att utbildningen måste innehålla både teori och praktik för att studenterna ska få med sig en kunskap de begriper och kan använda sig utav. Många av socionomerna efterfrågar fler praktikterminer samt fler områden att få göra sin praktik inom. Malmö universitet tillhandahåller en termin av praktikförlagd utbildning, vilket står för ungefär 15% av den totala utbildningstiden. Inom ramen för denna termin får studenten bara vara på en och samma arbetsplats med motiveringen att studenten ska kunna visa en personlig och professionell utveckling vilket endast kan göras om studenten är på ett och samma ställe. Dessutom kommer den praktiskt förlagda delen av utbildningen inte förrän termin fem, vilket våra socionomer anser vara väldigt sent.

Att göra praktik tidigare i utbildningen än vad som görs idag hade kunnat vara ett led i att hjälpa till att sälla vilka yrken som är relevanta för var och en. Att tidigarelägga praktiken hade också kunnat underlätta vid inläringen av teorier på så sätt att de tydligare kan förankras med verkligheten i enlighet med Deweys teori (a.a.). Då lärosätet i Östersund fortfarande har en inriktning på sin socionomutbildning, den interkulturella profilen, vilken tillhandahåller två praktikförlagda terminer anser vi att en förändring av Malmö universitets socionomutbildning inte bör ses som en omöjlighet och att den typ av förändring därmed hade underlättat övergången till yrkeslivet för kommande studenter.

I tidigare forskning (Lynch & Tham 2017) har vi funnit att många studenter uttalat en stor saknad kring kunskap gällande samtalsmetodik. Detta är också något som varit tydligt genomgående i vårt resultat utifrån intervjuerna. Många av våra socionomer ansåg att samtalsmetodiken var alldeles för kort och att den dessutom inte lärde ut något som används rent praktiskt när de väl kommer ut i yrkeslivet. Socionomerna efterfrågar istället konkreta metoder inom samtal som de kan ha användning av, till exempel motiverande samtal (MI). Många av våra socionomer har därför fått kompensera bristen av utbildning i samtalsmetodik genom att gå en kurs på egen hand eller genomgå kurser som förmedlats när de kommit ut i yrkeslivet. I det sociala arbetet är samtalsmetodik oftast det primära arbetsverktyget, varför det kan anses vara en stor brist att Malmö universitet inte kan tillhandahålla denna kunskap.

Socionomerna berättar om deras upplevelse av att utbildningen är generell och ospecifik, och att man under sju terminer oftast bara rör vid varje ämne på ytan. Detta leder till att de saknar djupgående kunskap inom olika delar av det sociala arbetet. Socionomerna menar att utbildningen är väldigt bred, men att den inte leder till att man känner sig särskilt förberedd inför yrkeslivet. Högskoleverket (2009) menar att bredden på utbildningen gör att yrkesfältet inte begränsas, vilket i teorin möjliggör att socionomerna kan ta sig an många olika yrkesroller efter utbildningens slut. Vi förstår utifrån resultatet av vår studie att verkligheten inte speglar Högskoleverkets resonemang, då många upplever att de inte har tillräckligt med verktyg för att axla det sociala arbetet när utbildningen är avslutad.

Precis som tidigare forskning (Lynch & Tham 2017) visat kan vi också se i vårt resultat att socionomerna inte känner sig förberedda inför yrkeslivet efter att ha läst sina sju terminer på socionomprogrammet. Många beskriver att den faktiska kunskapen kommer utifrån att man arbetat innan utbildningen eller att man arbetat vid sidan av sina studier. Vi kan därmed förstå hur viktig den praktiska kunskapen är för att i sin tur kunna förstå innebörden av den teoretiska delen som kommer att undervisas i utbildningen. I lärandemålen för utbildningen vid Malmö universitet (2019) beskrivs bland annat att studenternas tidigare erfarenheter är en viktig grund för de teoretiska studierna. Ändå finns inget krav på tidigare yrkeslivserfarenhet för att bli antagen till utbildningen, trots att det så uppenbart framgår att det är avgörande för den framtida upplevelsen av förberedelse inför yrkeslivet. Vi kan utav detta alltså förstå att en del av utbildningen faktiskt vilar på att studenten har med sig arbetslivserfarenhet innan de börjar studera, men detta är inte något studenterna är medvetna om.

Eftersom resultatet baseras på empiriskt material utifrån sex intervjuer är vi medvetna om att resultatet inte kommer att kunna generaliseras (Bryman 2011). Vi anser dock att våra socionomer har kunnat peka ut samma brister i utbildningen samt också redogjort på liknande sätt om kurser och moment under utbildningen som varit mer eller mindre värdefulla för dem. Vi har också kunnat ställa vårt resultat i relation till tidigare forskning och liknande studier som gjorts och funnit stora likheter, varför vi anser att studiens resultat bygger på en hög trovärdighet.

7. SLUTSATS

I vår studie framkommer ett tydligt mönster av att socionomutbildningen på Malmö universitet upplevs som en bred och generell utbildning utan att för den sakens skull leda till några specifika och djupgående kunskaper. Vi har förstått att den förväntan som finns hos studenterna kring vad utbildningen ska förbereda dem inför inte stämmer överens med den upplevelse de har efter examen. Många har trott och hoppats på att de ska vara redo att ta sig an yrkeslivet med den kunskap de får i en utbildning som trots allt omfattar 210 högskolepoäng och sträcker sig över sju terminer.

Våra socionomer beskriver att utbildningen inte förberett dem med de verktyg de önskat, vilket gjort att de inte känt sig klara trots att utbildningen varit avslutad. Detta har lett till att de på egen hand fått fylla i sina kunskapsluckor efteråt, oftast har detta skett ute i det verkliga arbetslivet i form av att gå kurser i samtalsmetodik eller att följa med sina kollegor för att se och därmed öva på hur man förhåller sig i mötesituationer.

Vi har i studien presenterat hur okunskap kunnat sättas i samband med att socionomer utsatts för hot och våld i sina yrkesliv och vi hör även hur en av våra intervjuade socionomer, Felicia, talar om att okunskap till och med kan ge skada ute i det verkliga arbetslivet efter avslutad utbildning. Vi kan inte nog påtala hur bristen av samtalsmetodik belyses av socionomerna och vad som är än värre är konsekvenserna detta kan ge. Hur ska våra socionomer känna sig säkra i sina roller när Malmö universitet inte kan ge dem en trygg grund att stå på genom en grundläggande kunskap som samtalsmetodik? Det sociala arbetet genomsyras av kommunikation och relationsskapande, varför det också bör ses som en lika viktig del som till exempel juridiken, som den består utav en hel termin. Istället består utbildningens samtalsmetodik av en kurs på sju högskolepoäng där det tränas en metodik som våra studenter inte upplever att de har nytta av i det konkreta arbetet med klienter. Samtalsmetodiken beskrivs som en kort, komprimerad kurs där en av våra informanter kritiskt uttrycker den som ”katastrofal” jämfört med hur man använder sig utav samtal i det faktiska yrkeslivet.

Vi menar att denna oerhört viktiga kunskap borde kunna rymmas inom ramen för socionomutbildningen och att det är orimligt att en så viktig del ska behöva läsas in i efterhand, på eget initiativ. Malmö universitet bör således lyssna till den kritik som framförs av sina tidigare studenter och se över de moment i utbildningen som upplevs som överflödiga och inte kan förankras till arbetslivet, för att istället tillgodose det stora behov av samtalsmetodik som finns.

Positiva och värdefulla delar av utbildningen som lyfts av socionomerna är den praktikförlagda terminen samt den termin som innefattar kurser i juridik. Vi har i samtal med våra socionomer förstått att detta till stora delar handlar om att praktiskt och konkret lärande mynnar ut i en kunskap som är begriplig och upplevs som användbar. Vi valde i vår studie att ta på oss teoretiska glasögon i form av John Deweys ”learning by doing” och utan att våra socionomer som medverkade hade vetskap om detta var det många som använde uttrycket under intervjuernas gång. Våra socionomer menar att det är under praktikterminen som den verkliga kunskapen inför yrkeslivet inhämtas. Att det finns ett behov av mer praktiskt förlagd utbildning för att öka känslan av att vara förberedd inför yrkeslivet ser vi i vår studie ingen tvekan om, och det kan också jämföras med liknande resultat i tidigare studier.

En fråga som ofta ställs är om socialt arbete ryms inom ramen för en akademisk eller praktisk utbildning. Många av våra socionomer har talat om att det inom utbildningen lärs ut och pratas om väldigt många teorier men att många inte förstår den riktiga innebörden av vissa av dem förrän långt senare, när de väl kommit ut i yrkeslivet. Vårt resultat visar att studenter anser att kurser som de kan använda sig utav i praktiken är givande för dem, varför en tydligare målsättning och förankring av teorin i praktiken är en viktig del av utbildningen.

Det finns ingen tvekan om att praktiska inslag samt praktisk erfarenhet alltid varit en viktig del av socionomprogrammet. Vi har dock sett att den praktiskt förlagda utbildningen och det praktiska lärandet har minskat under åren, vilket inte alls kan kopplas till det resultat vi fått fram där socionomerna menar att utbildningen behöver effektiviseras och inkludera mer praktiskt lärande. Ur ett internationellt perspektiv ser vi också att den praktiskt förlagda delen av svenska socionomutbildningar förhåller sig väldigt lågt till andra länders utbildningar i socialt arbete.

Vi ställer oss därmed frågan hur socionomerna drar åt ett håll medan Malmö universitet drar åt ett annat. Är det meningen att en akademisk utbildning ska förbereda studenter för ett praktiskt, socialt arbete? Vi menar att det inte framstår som rimligt och att det därför inte heller är konstigt att våra socionomer inte känner sig förberedda när det tagit examen och i någon mån borde vara redo för arbetsfältet som väntar dem.

Vi föreslår ett exempel på hur Malmö universitet hade kunnat tillgodose studenternas behov av mer praktiskt lärande genom att dela upp praktikterminen under två olika perioder och områden. Malmö universitet kan dessutom här också bredda studenternas kunskap inom samtal genom att styra vilka praktikplatser som utdelas. Att få gå bredvid en handledare och se riktiga samtal och sedan själv få utföra dem i kontrollerad miljö under handledning skulle skapa goda förutsättningar för kunskap i samtal. Genom att bredda praktikperioden ges studenten också en chans att få ta del av värdefull kunskap inom olika områden. Många av våra socionomer menar att praktikperioden är den som gett dem mest kunskap, men vissa berättar att de blivit tilldelade en plats där de inte arbetar inom idag och därför inte haft användning av den kunskapen. Utifrån att tilldelas två praktikperioder menar vi att chanserna ökar för att ringa in den kunskap socionomerna upplever sig sakna.

Det praktiska lärandet beskrivs som ovärderligt av våra socionomer och vi kan därför inte låta bli att ställa oss frågan om det är rimligt att sex av de resterande terminerna ska bestå av teoretiskt lärande. Vi undrar vad det beror på och vad det är som bidrar till att det teoretiska lärandet verkar vara skrivet i sten och inte förändras – trots att det som tydliggörs är att lärandet behöver praktisk förankring för att upplevas som förståelig. Handlar det om brist på kreativitet och fantasi från lärosätet? Eller är det rentav så att universitet strävar efter att erbjuda akademiska utbildningar och därför är sparsamma med praktiskt lärande?

Till följd av vad vi beskrivit ovan menar vi att Malmö universitet bör vara lyhörda inför studenternas resonemang och se dem som en viktig resurs inför kommande socionomutbildningars respektive upplägg. I ett samarbete mellan lärosäte och tidigare samt nuvarande studenter hade man tillsammans kunna arbeta fram och effektivisera terminer och delkurser vilket kan skapa bättre förutsättningar för att våra nyexaminerade socionomer ska känna sig redo för ett yrkesliv inom socialt arbete.

7.1 Förslag till fortsatt forskning

Det finns många vägar att gå för att utöka denna studie, och något vi tänkt mycket kring under studiens gång är huruvida känslan av att inte vara förberedd inför yrket man tagit sig an kan drabba de personer som en socionom ofta kommer i kontakt med. I det långa loppet kan det komma att handla om rättssäkerhet för klienter och brukare som socionomen möter. Att inte ha tillräcklig kunskap om bemötande eller samtal kan bli förödande i mötet, och utgör svårigheter för relationsskapande – något som är en väsentlig del av yrket.

En annan tanke som väckts hos oss och som hade varit av intresse att studera vidare i förhållande till vårt resultat är hur socionomer vid Östersunds universitet delat upp sin praktiktermin i två delar. Vi undrar hur denna del av utbildningen påverkar socionomerna, och skulle vilja forska vidare i kring om och hur det skapar en högre grad av förberedelse inför yrkeslivet. Som ett led i detta skulle vi också vilja ta reda på vad det är som föranlett beslutet att dela upp praktikterminen samt diskutera en eventuell brist i att inte kunna följa en students utveckling under en hel termins praktik. Detta vill vi sedan sätta i perspektiv till hur Malmö universitet argumenterar för att de behöver se en individuell utveckling av studenten på praktikterminen och därför inte tillåter en uppdelning av praktikterminen inom två olika områden.

Vidare intressant hade även varit att höra fler och tydligare argument till varför socionomutbildningen har utvecklats i den riktning den gjort trots att det är tydligt bland studenter och i studier vi tagit del av att det inte är en efterfrågad utveckling. Den praktiska delen av utbildningen har minskat, vilket inte alls går i linje med vad våra informanter eftersöker. Vi anser att utbildningen bör svara på studenternas efterfrågan och det som krävs av det kommande yrkeslivet. Att få praktisk kunskap bör vara en självklarhet, och när bristen av detta påtalas är det svårt att förstå varför utvecklingen av socionomprogrammet går åt det motsatta hållet.

Slutligen hade det varit önskvärt att vidga bredden på denna studie genom att se socionomutbildningen och dess utformning utifrån andra perspektiv. Vi hade tyckt att det varit intressant att se hur studenter från andra universitet reflekterar kring dessa frågor då socionomutbildningen inte utformas likadant vid de olika lärosätena. På samma sätt hade vi velat undersöka hur lärarna vid de olika socionomprogrammen ser på och utformar sin undervisning utifrån de mål som finns. Detta hade kanske bidragit till en större förståelse och gett oss fler konkreta idéer för hur man kan förbättra socionomutbildningen vid Malmö universitet.

REFERENSER

Ahrne G & Svensson P, (2015) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Akademikerförbundet SSR, (2015) *Stärk socionomers yrkesidentitet*.

<https://akademssr.se/post/stark-socionomernas-yrkesidentitet> (Hämtad 2019-04-12)

Alexius K & Kejerfors J, (2012) Vad kan socionomer? Något om förväntningarna på socionomers kunskaper och yrkeskompetens. I: *Rätt, social utsatthet och samhälleligt ansvar: Festskrift till Anna Hollander*. (1. uppl) (2012) Stockholm: Norstedts Juridik AB, s. 429-440

Aspers P, (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.

Bergmark A & Oscarsson L, (2016) Att utveckla, sammanställa och tillämpa kunskaper i socialt arbete. I: Meeuwisse A, Swärd H, Sunesson S & Knutagård M (red.) (2016) *Socialt arbete: en grundbok*. (3., [rev. och utök.] utg.) Stockholm: Natur & Kultur, s. 351-369

Bryman A, (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Campanini A, Frost A & Höjer S, (2013) *Readiness for practice: social work students' perspectives in England, Italy, and Sweden*. *European Journal of Social Work*, 16:3, 327-343. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2012.716397> (Hämtad 2019-04-24)

Dellgran P, (2016) Socionomer som profession. I: Meeuwisse A, Swärd H, Sunesson S & Knutagård M (red.) (2016) *Socialt arbete: en grundbok*. (3., [rev. och utök.] utg.) Stockholm: Natur & Kultur, s. 251-270

Dewey J, (2004) *Individ, skola och samhälle: utbildningsfilosofiska texter*. (4., [utök.] utg.) Stockholm: Natur och kultur.

Eliasson-Lappalainen R, (2016) Om olika vägar till kunskap. I: Meeuwisse A, Swärd H, Sunesson S & Knutagård M (red.) (2016). *Socialt arbete: en grundbok*. (3., [rev. och utök.] utg.) Stockholm: Natur & Kultur, s. 334-350

Forssell A, (2005) *Boken om pedagogerna*. (5. [rev. och utök.] uppl.) Stockholm: Liber.

Gustavsson B, (2002) *Vad är kunskap?: en diskussion om praktisk och teoretisk kunskap*. Stockholm: Statens skolverk.

Hammar Å, (2016) *Glapp mellan drömmar och verklighet i socialtjänsten*.

<https://www.suntarbetsliv.se/forskning/ledarskap-och-organisation/glapp-mellan-drommar-och-verklighet-i-socialtjansten/> Publicerad 2016-09-26. (Hämtad 2019-04-08)

Hartman S, Roth K & Rönström N, (2003) *John Dewey - Om reflektivt lärande i skola och samhälle*. Library of Curriculum Studies, Vol. 12. Stockholm: HLS Förlag.

Högskoleförordningen SFS 1993:100.

Högskoleverket, (2000) *Utvärdering av socionomutbildningar*. Högskoleverkets rapportserie 2000:6.

<https://www.uka.se/download/18.12f25798156a345894e2883/1487841887824/0006R.pdf>
(Hämtad 2019-04-24)

Högskoleverket, (2009) *Utvärdering av socionomutbildningen vid svenska universitet och högskolor*. Högskoleverkets rapportserie 2009:36.

https://www.socarb.su.se/polopoly_fs/1.282245.1463068087!/menu/standard/file/Rapport%202009-36%20R.%20Utv%C3%A4rdering%20av%20socionomutbildningen%20vid%20svenska%20universitet%20och%20h%C3%B6gskolor.pdf (Hämtad 2019-04-12)

Justesen L & Mik-Meyer N, (2011) *Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Larsen A K, (2009) *Metod helt enkelt*. Malmö: Gleerups.

Lynch D & Tham P, (2014) *Prepared for Practice? Graduating Social Work Students' Reflections on Their Education, Competence and Skills*. Social Work Education. Vol. 33, No. 6, 704–717. <http://dx.doi.org/10.1080/02615479.2014.881468> (Hämtad 2019-04-24)

Lynch D & Tham P, (2017) *'Lost in transition?' – Newly educated social workers' reflections on their first months in practice*. European journal of social work.

<https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1364701> (Hämtad 2019-04-24)

Malmö universitet, (2019) *Socionomprogrammet*. <https://edu.mau.se/sv/program/sgsoc>
(Hämtad 2019-04-11)

Mittuniversitetet, (2019) *Socionomutbildning*.

<https://www.miun.se/utbildning/program/undervisning-och-manniskors-beteende/socionomutbildning/om-programmet/> (Hämtad 2019-05-21)

Pavlica A, (2019) *AT-år kan förenkla övergång mellan studier och jobb*.

http://socionomkarriar.se/artikel/at-ar-kan-forenkla-overgang-mellan-studier-och-jobb/?fbclid=IwAR1DiC5I3l63oNxxh84m8G1Np3U_4LQOXuh3rIX0vVy34pulnTEbujST-63c Publicerad: 29 januari 2019. (Hämtad 2019-04-08)

Saco, (2019) *Socionom*. <https://www.saco.se/studieval/yrken-a-o/socionom/> (Hämtad 2019-04-11)

Socialstyrelsen, (2018) *Om yrkesintroduktion*. <https://www.kunskapsguiden.se/Ekonomiskt-bistand/Teman/Yrkesintroduktion-for-socialsekreterare-inom-ekonomiskt-bistand/Sidor/Om-yrkesintroduktion.aspx> Senast granskad 2018-03-12. (Hämtad 2019-04-11)

Trost J, (2010) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet, (2007)

<https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/vi-analyserar-och-utvarderar/alla-publikationer/publikationer/2017-08-29-god-forskningssed.html> (Hämtad 2019-04-27)

BILAGOR

Bilaga 1, Informationsbrev

Projektets titel: Socionomstudenters förberedelse inför yrkeslivet	Datum: 190401
Studieansvariga: Linda Jönsson, Sandra Gustafsson E-post: lindajonsson92@live.se, s_gustafsson87@hotmail.com	Studerar vid Malmö universitet, Fakulteten vid hälsa och samhälle, 205 06 Malmö, Tfn 040- 6657000 Socionomprogrammet
<p>Hej! Vi är två studenter, Linda och Sandra, vid Malmö universitet som ska skriva vår C-uppsats. Syftet med vår undersökning är att fördjupa oss i hur nyutexaminerade socionomer vid Malmö universitet upplever sig förberedda inför yrkeslivet då de tagit examen. Socionomprogrammet är en generell utbildning och yrkeslivet som väntar efter examen är oerhört brett. I många av de yrken som väntar finns även klienter som är i behov av stöd varför vi anser att det är viktigt att lyfta frågan avseende hur förberedd en nyutexaminerad socionom upplever sig vara efter att ha läst socionomprogrammet vid Malmö universitet.</p> <p>Vi kommer att intervjua 6-8 informanter, våra intervjuer kommer att vara tematiskt öppna vilket innebär att vi kommer att styra er som informanter mot det vi avser att studera men kommer att hålla öppna frågor för att ni ska få beskriva er upplevelse på ett så fritt sätt som möjligt. Vi har valt att söka efter informanter bland de som tagit examen vid Malmö universitet under 2019. Vi är medvetna om att det resultat vi kommer få genom vår studie inte kan ses som en generell bild av socionomstudenters uppfattning av utbildningen men menar att det urval vi gör kan ge oss en tydlig bild av hur området kan upplevas.</p> <p>Ditt deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Konfidentialitet eftersträvas i undersökningen genom att ingen obehörig får ta del av materialet. Materialet förvaras så att det bara är åtkomligt för oss som gör studien. I rapporteringen av resultatet i form av en examensuppsats på Malmö universitet eller i annan form av publicering kommer informanterna att avidentifieras så att det inte går att koppla resultatet till enskilda individer.</p> <p>Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.</p>	

Bilaga 2, Intervjuguide

Var arbetar du idag?

Hur mycket och vilken typ av erfarenhet inom socialt arbete hade du innan utbildningen?

Vad är dina tankar kring hur socionomprogrammet förberett dig inför yrkeslivet? eller Är du nöjd med hur utbildningen förberedde dig för ett yrke inom socialt arbete?

Hur var dina tankar som nyutexaminerad socionom, om ditt framtida yrkesliv och din avslutade utbildning?

Finns det något typ av kunskap du känner att du helt saknar? - Om ja, beskriv gärna vilken/på vilket sätt.

Finns det något område där du känner du dig mindre säker/kunnig?

Finns det undervisningsformer du känner att du haft mindre nytta av än andra och kan du beskriva dessa?

Finns det något särskilt område där du känner dig säker/kunnig?

Finns det undervisningsformer du känner att du haft mer nytta av än andra och kan du beskriva dessa?

Kan du beskriva din VFU? (plats, arbetsuppgifter)

Kände du att du utvecklades på din VFU och kan du isåfall beskriva hur?

Känner du att du fick någon (specifik) kunskap där som du har med dig i ditt arbetsliv idag?